

SYTUACJA BANKÓW W OKRESIE I-IX 2016

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 2016

UKŁAD MATERIAŁU

1.	Główne kierunki zmian 3
2.	Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski 4
3.	Otoczenie zewnętrzne 6
4.	Pozycja kapitałowa i płynnościowa, wyniki finansowe, główne obszary działalności i związane z nimi ryzyko 10
5.	Sytuacja i wycena rynkowa największych banków oraz ich inwestorów strategicznych 34
6.	Wnioski końcowe 41

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Fundusze własne

wzrost

Łączny współczynnik kapitałowy

wzrost

WYNIK FINANSOWY

Wynik odsetkowy

wzrost

Wynik z tytułu opłat i prowizji

spadek

Wynik pozostałej działalności bankowej

silny wzrost

Koszty działania

znaczny wzrost

Saldo odpisów i rezerw

znaczny wzrost

Wynik finansowy netto

marginalny wzrost

KREDYTY SEKTORA NIEFINANSOWEGO

Kredyty mieszkaniowe

wzrost

Kredyty konsumpcyjne

wzrost

Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych

wzrost

Kredyty dla MSP

wzrost

Kredyty dla dużych przedsiębiorstw

wzrost

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Depozyty gospodarstw domowych

znaczny wzrost

Depozyty przedsiębiorstw

spadek

Kredyty i depozyty sektora finansowego

spadek

Depozyty sektora budżetowego

okresowy wzrost

JAKOŚĆ KREDYTÓW

stabilna

stabilna

stabilna/poprawa

stabilna/poprawa

stabilna/poprawa

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

OTOCZENIE ZEWNĘTRZNE

- Utrzymuje się ożywienie gospodarki, ale wyraźne obniżenie tempa wzrostu
- Stabilna sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw
- Poprawa na rynku pracy i nastrojów konsumentów
- Sytuacja na rynku finansowym względnie stabilna
- Stabilna sytuacja finansów publicznych
- Sytuacja na rynku nieruchomości relatywnie korzystna

STRUKTURA SEKTORA

- Zmniejszenie zatrudnienia i sieci sprzedaży
- Koncentracja mierzona udziałem 10-ciu największych banków bez zmian
- Wzrost udziału inwestorów krajowych

KAPITAŁY

- Wzrost bazy kapitałowej i poprawa miar adekwatności kapitałowej
- Ograniczona liczba banków nie spełniających wymogów CRR oraz zaleceń KNF

PŁYNNOŚĆ

- Zadawalająca sytuacja w zakresie bieżącej płynności
- Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego na poziomie równowagi

WYNIKI FINANSOWE

- Poprawa wyniku finansowego na skutek wzrostu wyniku odsetkowego, pozostałego wyniku działalności bankowej oraz salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych. W przeciwnym kierunku oddziaływało obniżenie wyniku z tytułu opłat i prowizji, wzrost kosztów działania oraz wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw
- Głównym czynnikiem poprawy wyników było rozliczenie w II kwartale br. sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited. Bez tej transakcji wyniki byłyby niższe od ubiegłorocznych. Z drugiej strony wyniki części banków znajdują się pod presją wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych
- Kluczowe znaczenie dla wyników banków w kolejnych okresach będzie miał rozwój koniunktury gospodarczej oraz czynniki o charakterze regulacyjnym

KREDYTY

- Umiarkowane tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (przyspieszenie tempa wzrostu kredytów konsumpcyjnych, stabilizacja tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych, obniżenie tempa wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych)
- Bieżący monitoring wskazuje, że banki dokonują korekty w polityce kredytowej w obszarze kredytów mieszkaniowych, zgodnie z zaleceniami KNF
- Poprawa sytuacji na rynku pracy oraz rządowy program „Rodzina 500+” mogą ograniczyć popyt na kredyt konsumpcyjny o niższych kwotach ze strony części gospodarstw domowych (w tym kontekście zjawisko pozytywne)
- Główne źródła zagrożenia dla dalszego stabilnego rozwoju akcji kredytowej znajdują się w otoczeniu makroekonomicznym oraz regulacyjnym

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- Utrzymuje się wysokie tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego (znaczny wzrost depozytów gospodarstw domowych, spadek depozytów przedsiębiorstw), choć środowisko niskich stóp pozostaje dla banków wyzwaniem
- Obniżenie stanu depozytów i kredytów sektora finansowego
- Silny, ale okresowy wzrost depozytów sektora budżetowego
- Wzrost emisji własnych i zobowiązań podporządkowanych
- Obniżenie stanu finansowania zagranicznego

JAKOŚĆ KREDYTÓW

- Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna
- Stabilizacja w obszarze kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych, pewna poprawa w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw i MSP (pozytywne obserwacje po części pod wpływem wyłączenia z bazy danych SK Banku) oraz pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych
- Program „Rodzina 500+” będzie wspierał stabilizację lub poprawę jakości części portfela kredytowego gospodarstw domowych

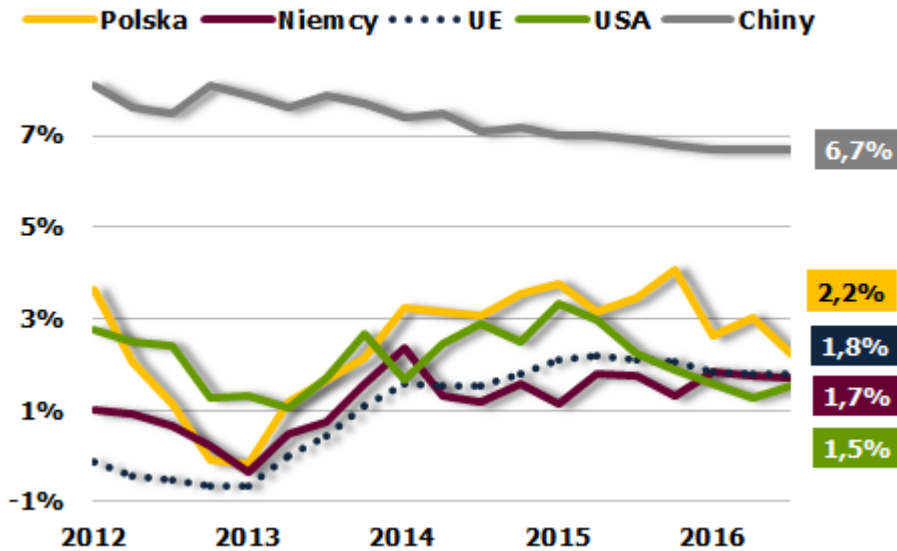
INNE

- Silny wzrost portfela papierów skarbowych wynikający z wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych
- Struktura walutowa bez większych zmian
- Finansowania długoterminowe bez większych zmian
- Zróżnicowane zmiany wartości rynkowej banków notowanych na GPW, ale zachowanie indeksu WIG Banki znacznie lepsze od zachowania STOXX Europe 600 Banks

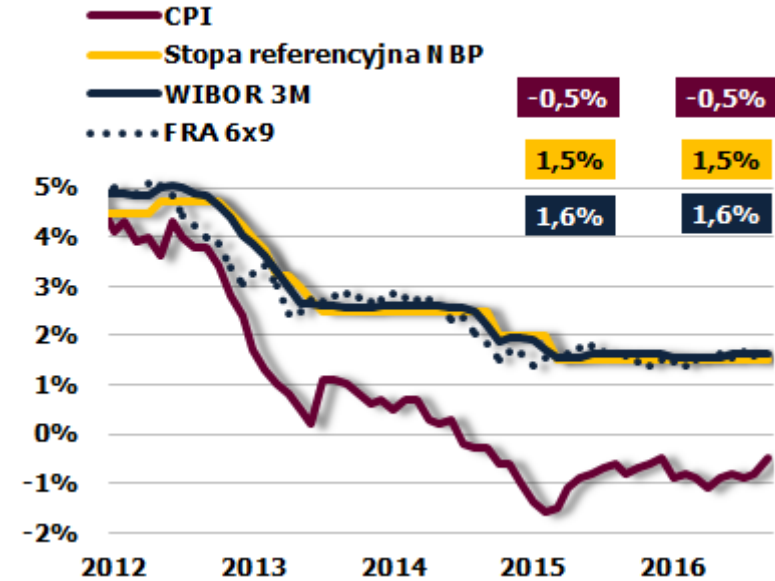
OTOCZENIE ZEWNĘTRZNE

Spadek tempa wzrostu gospodarki, utrzymująca się deflacja i środowisko niskich stóp procentowych, dobra sytuacja przedsiębiorstw, znaczna poprawa na rynku pracy

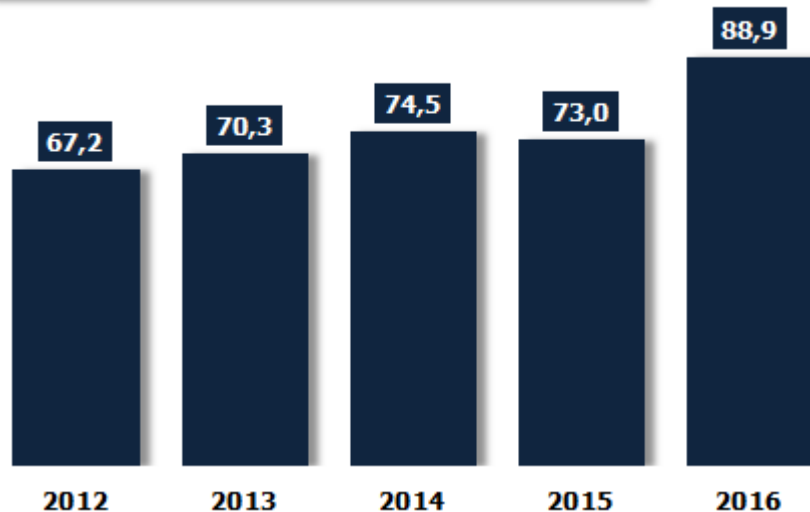
Tempo wzrostu PKB (Q/Q-4)

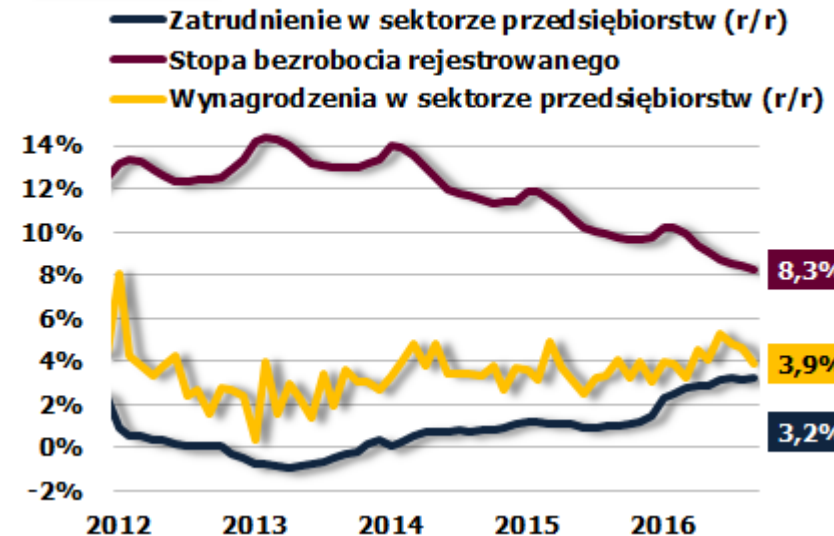
Inflacja, Stopy procentowe

Wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw (okres I-IX; mld zł)

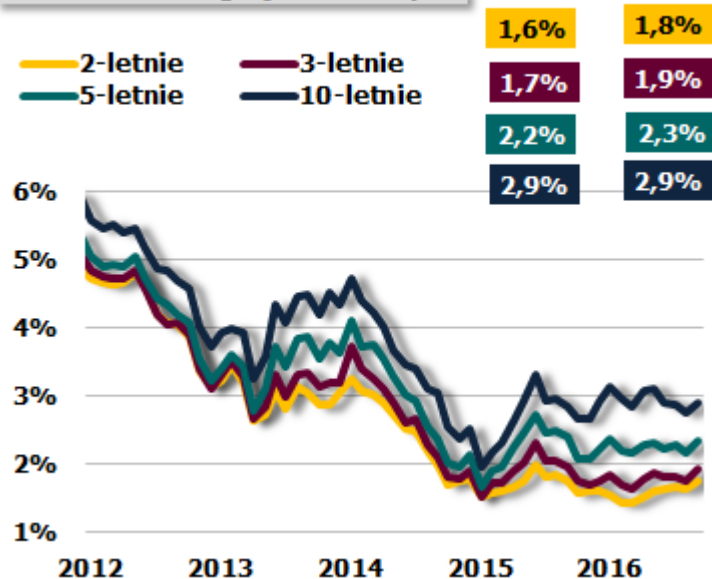

Rynek pracy

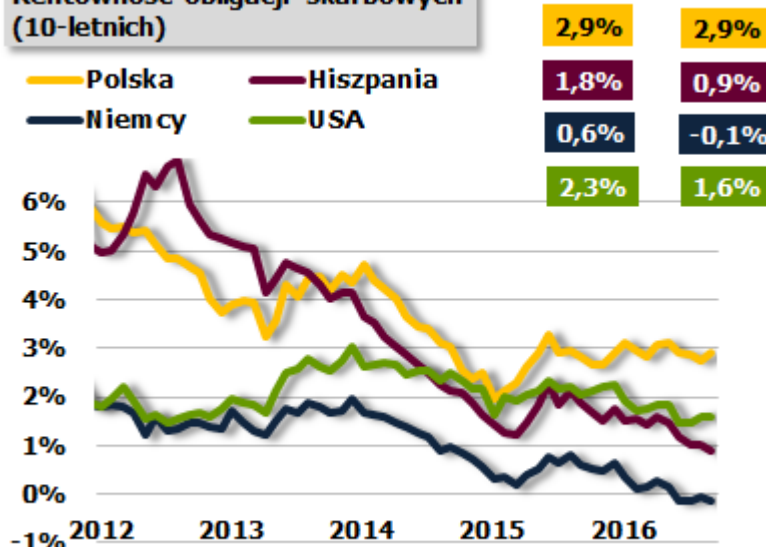

Utrzymuje się środowisko rekordowo niskich stóp procentowych, złoty względnie stabilny, zmniejszenie oprocentowania depozytów połączone ze wzrostem oprocentowania kredytów

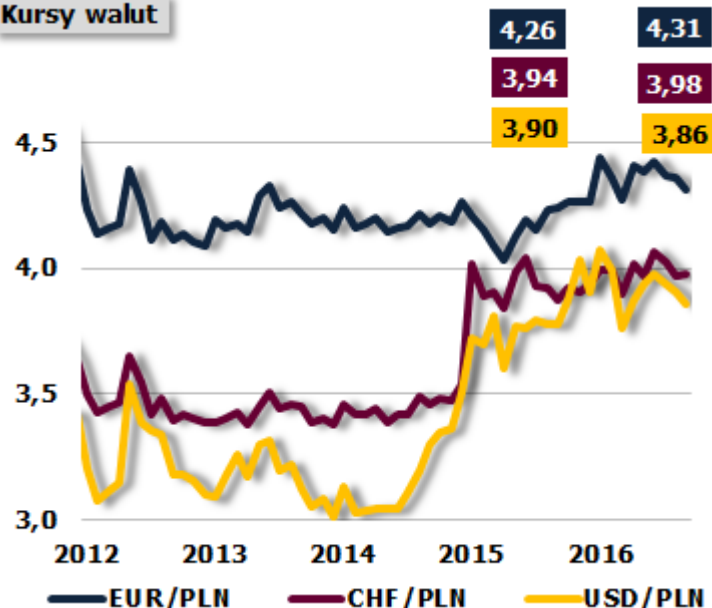
Rentowność obligacji skarbowych

Rentowność obligacji skarbowych (10-letnich)

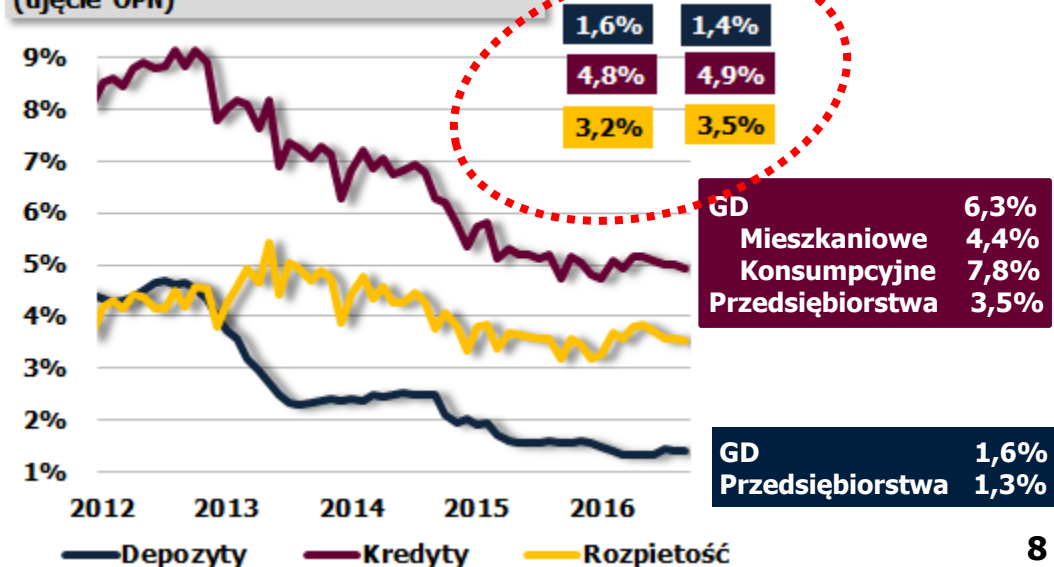

Kursy walut

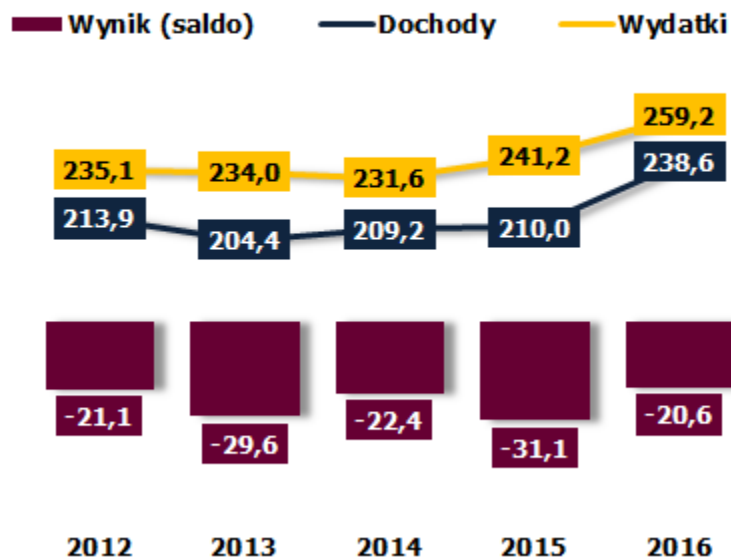
Spadek oprocentowania depozytów, wzrost oprocentowania kredytów - dostosowanie do podatku od aktywów

Oprocentowanie depozytów i kredytów (ujęcie OPN)

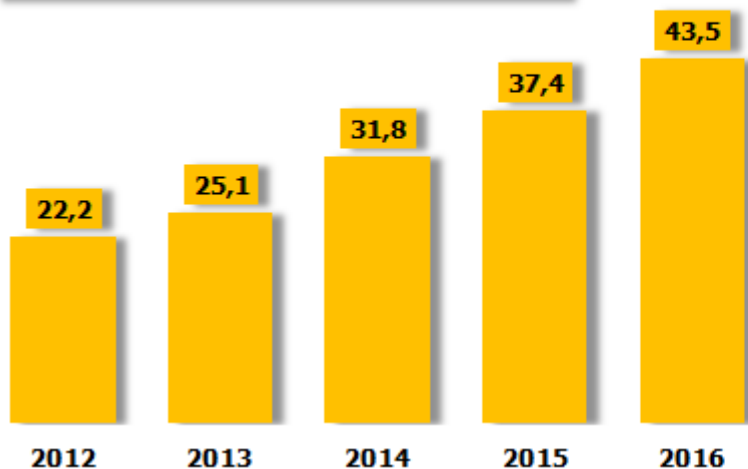

Sytuacja finansów publicznych stabilna, poprawa wskaźników koniunktury i nastrojów konsumentów, sytuacja na rynku nieruchomości relatywnie korzystna (rekordowa sprzedaż na rynku pierwotnym, ceny względnie stabilne)

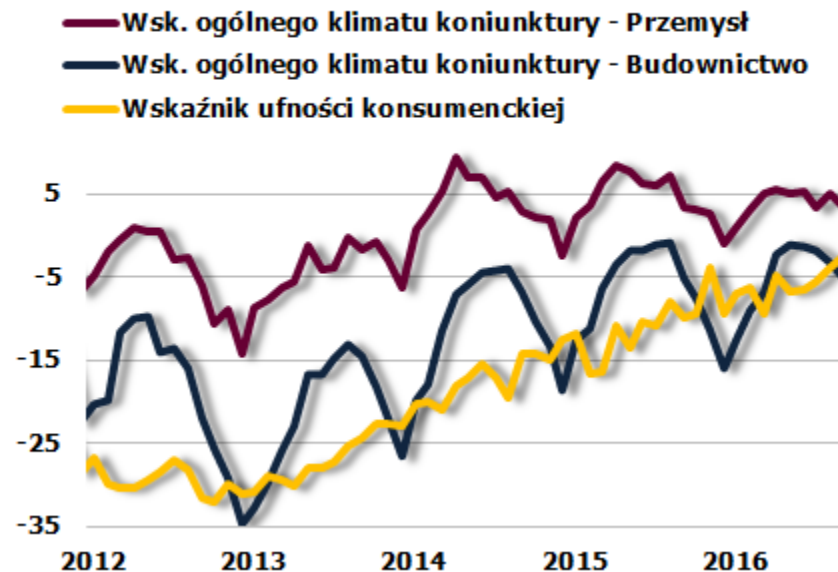
Wykonanie budżetu państwa (okres I-IX; mld zł)

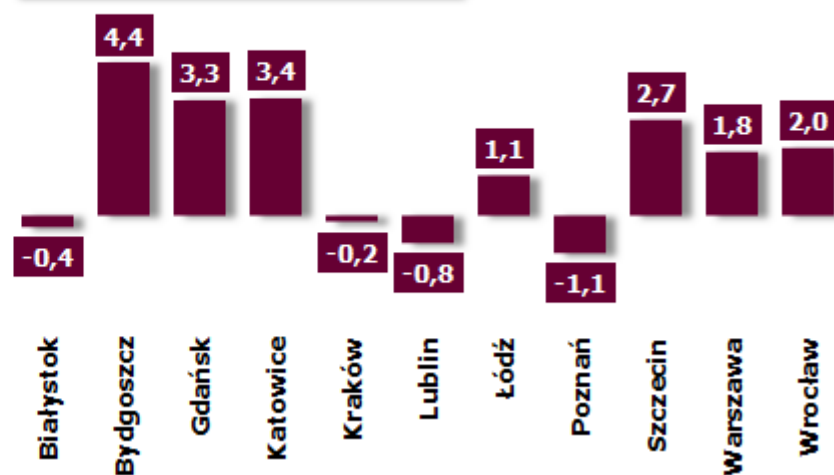
Sprzedaż mieszkań na rynku pierwotnym w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Trójmieście, Poznaniu i Łodzi (okres I-IX)

Koniunktura i nastroje konsumentów

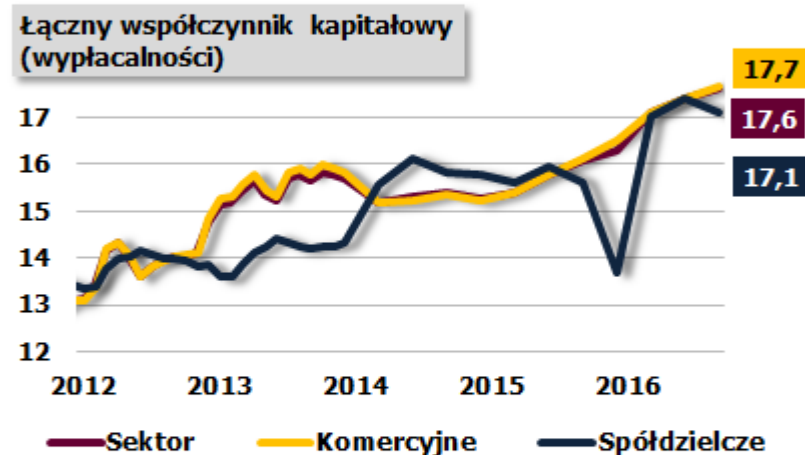
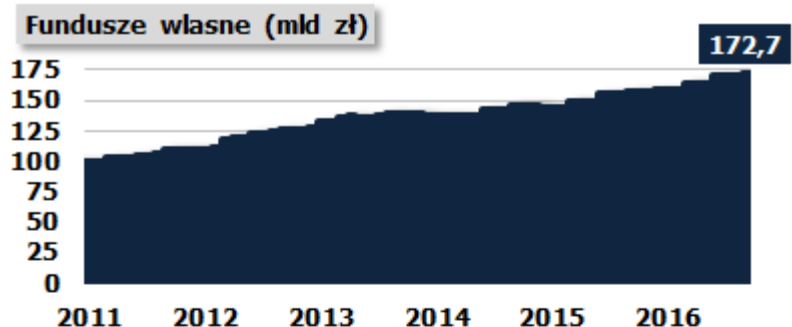
Zmiana cen transakcyjnych (%) na rynku pierwotnym III kw. 2016 vs. III kw. 2015

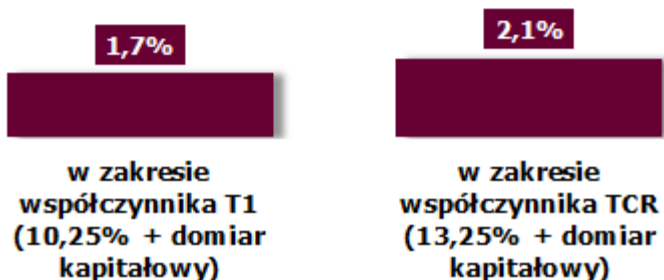
- **POZYCJA KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚCIOWA**
- **WYNIKI FINANSOWE**
- **GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI I ZWIĄZANE Z NIMI RYZYKO**

Wzrost bazy kapitałowej i poprawa miar adekwatności kapitałowej

Ograniczona liczba banków nie spełniających wymogów CRR oraz zaleceń KNF

Udział banków nie spełniających zaleceń KNF w aktywach sektora

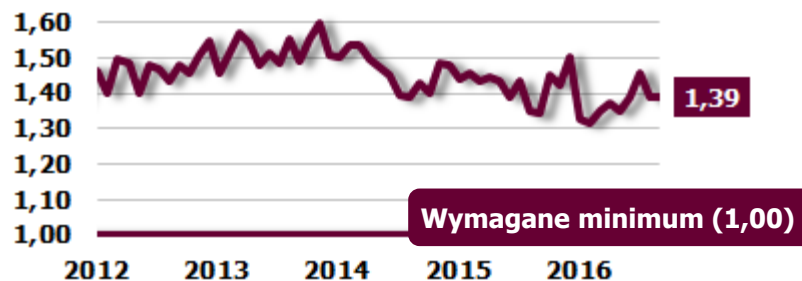

	09/2015	12/2015	09/2016
FUNDUSZE WŁASNE (mld zł)	158,3	159,1	172,7
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	985,8	975,8	980,1
WSPÓŁCZYNNIK KAPITAŁU TIER I			
Sektor	14,8	15,0	16,1
Banki komercyjne	14,8	15,2	16,1
Banki spółdzielcze	14,5	12,5	16,0
ŁĄCZNY WSPÓŁCZYNNIK KAPITAŁOWY (WYPŁACALNOŚCI)			
Sektor	16,1	16,3	17,6
Banki komercyjne	16,1	16,5	17,7
Banki spółdzielcze	15,6	13,7	17,1
Banki niespełniające wymagań CRR			
liczba banków	1	3	3
udział w aktywach	1,0%	1,2%	0,3%
Banki niespełniające zaleceń KNF			
liczba banków	33	34	36
udział w aktywach	2,1%	10,2%	2,1%

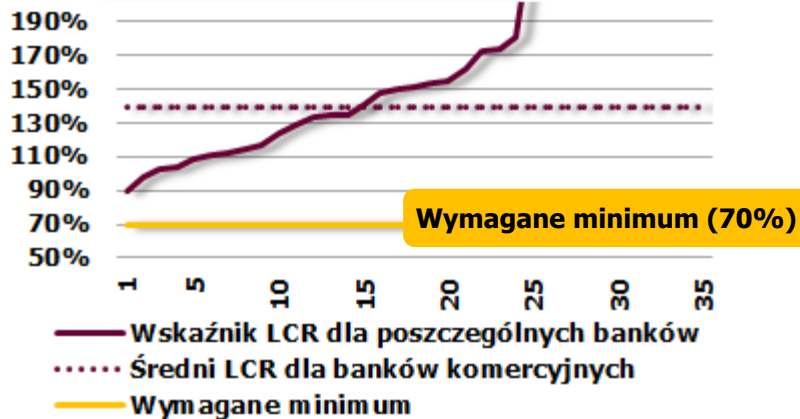
- Znaczny wzrost funduszy własnych (o 8,5%) oraz wzrost TCR i Tier I (po części efekt wyłączenia z bazy SK Bank)
- Ograniczona liczba banków nie spełniających wymagań CRR i zaleceń KNF
- Nadal zalecane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków oraz ryzyka wynikającego z czynników w otoczeniu zewnętrznym

Zadawalająca sytuacja w zakresie bieżącej płynności

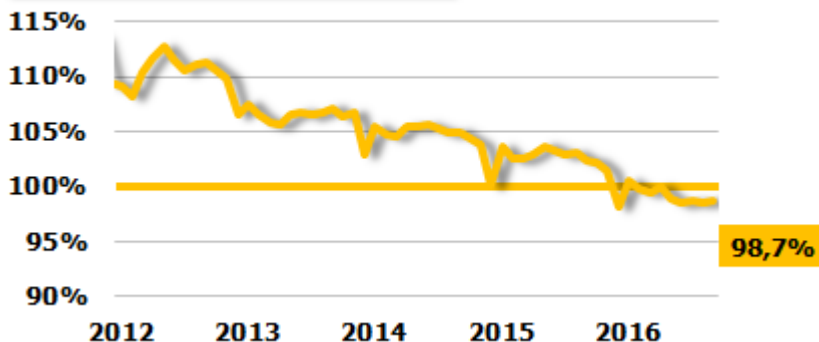
Współczynnik płynności krótkoterminowej

Rozkład banków komercyjnych względem LCR

Relacja kredytów do depozytów

	09/2015	12/2015	09/2016
Podstawowa rezerwa płynności	306,3	273,9	284,3
Uzupełniająca rezerwa płynności	184,1	199,4	212,9
Środki obce niestabilne	366,2	315,6	358,5
Luka płynności krótkoterminowej	124,2	157,6	138,8
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,34	1,50	1,39
Kredyty dla sektora niefinansowego	916,3	921,9	964,4
Depozyty sektora niefinansowego	894,8	938,8	976,7
Różnica pomiędzy depozytami a kredytami	-21,6	16,9	12,3
Relacja kredyty/depozyty	102,4%	98,2%	98,7%

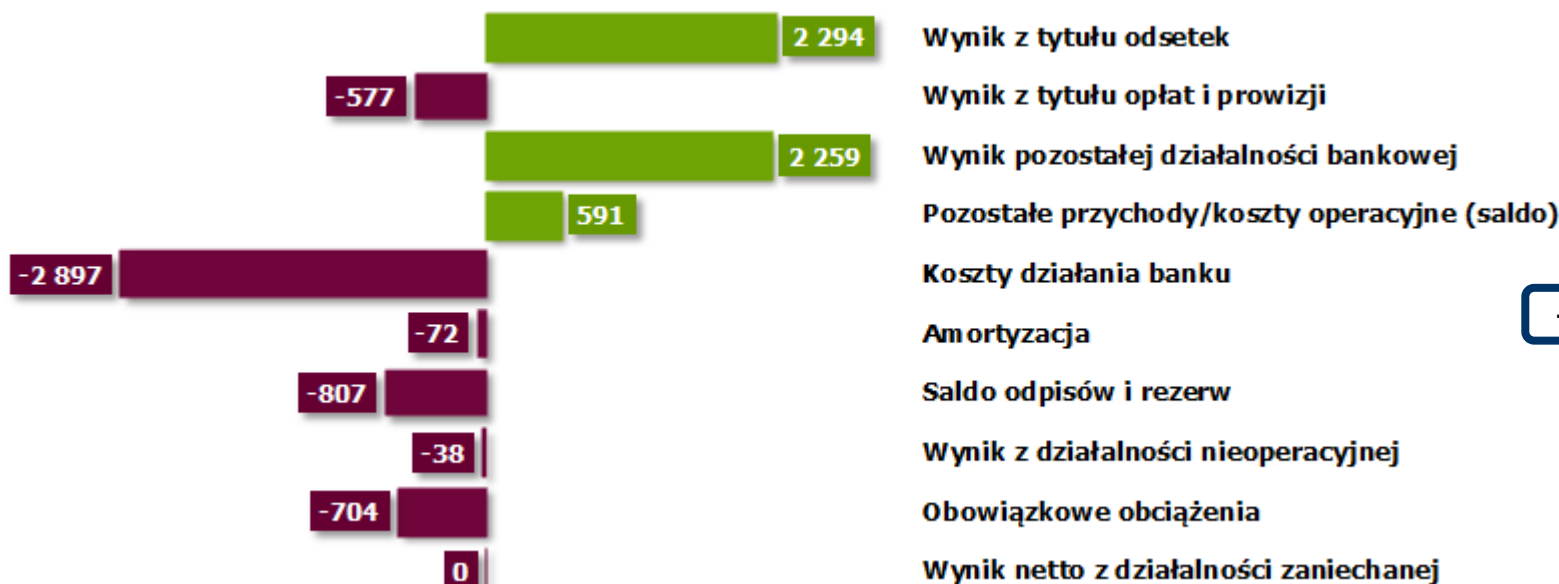
- Zadawalające przestrzeganie Uchwały KNF nr 386/2008 - podstawowe miary płynności względnie stabilne i na odpowiednich poziomach
- Wszystkie banki komercyjne spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 70%, a w przypadku banków spółdzielczych tylko 7 jej nie spełniało, ale 6 z nich było członkami IPS i miało zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była spełniona
- Stan depozytów sektora niefinansowego przewyższa poziom kredytów udzielonych temu sektorowi

Pomimo zadawalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania

Marginalny wzrost wyniku dzięki sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited

Gdyby nie sprzedaż VISA Europe wynik finansowy netto byłby o około 20% niższy od ubiegłorocznego

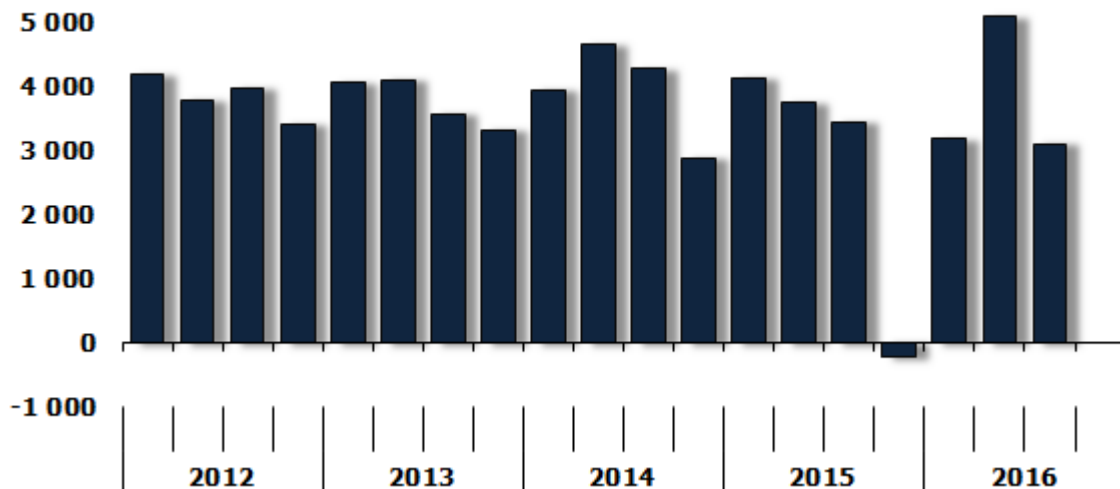
Wynik finansowy netto 09/2015 – 11 405 mln zł

+49 mln zł; +0,4%

Wynik finansowy netto 09/2016 – 11 454 mln zł

Kwartałny wynik finansowy netto (mln zł)

- Poprawa wyniku finansowego netto nastąpiła na skutek wzrostu wyniku odsetkowego, pozostałego wyniku działalności bankowej oraz salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych. W przeciwnym kierunku oddziaływało obniżenie wyniku z tytułu opłat i prowizji, wzrost kosztów działania oraz wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw
- Głównym czynnikiem poprawy wyników było rozliczenie w II kwartale br. sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited
- Poprawę odnotowano w 324 podmiotach skupiających 57,0% aktywów sektora
- 19 podmiotów wykazało stratę w łącznej wysokości 357 mln zł

Wybrane pozycje dochodów i kosztów w okresie I-IX (mln zł)

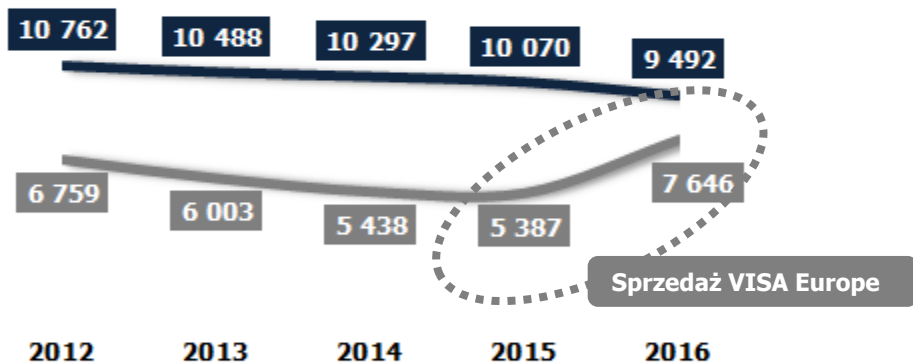
DOCHODY

KOSZTY

Spadek oprocentowania depozytów, wzrost kosztów kredytów

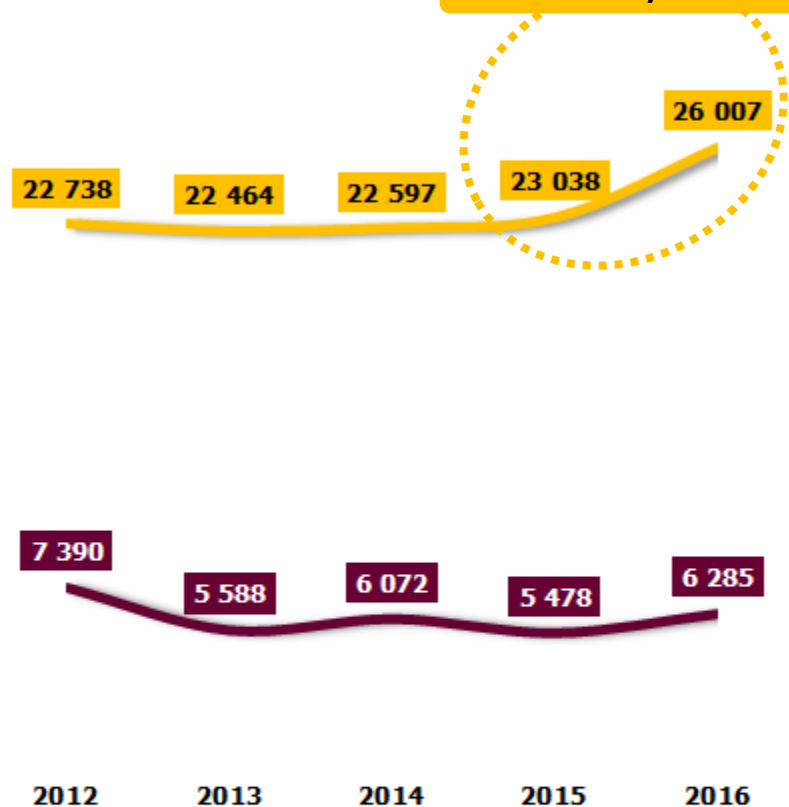
Zmiany w polityce kredytowo depozytowej (dostosowanie do ubiegłorocznej korekty stóp NBP oraz wprowadzenia podatku od aktywów)

Sprzedaż VISA Europe

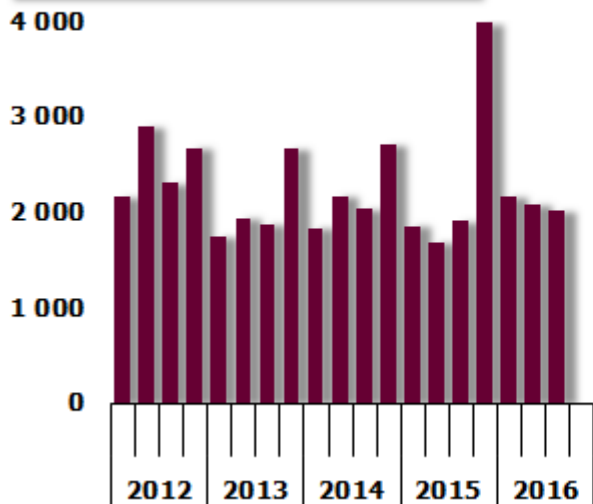
Wynik odsetkowy	+2 294; +8,8%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	-577; -5,7%
Pozostały wynik działalności bankowej	2 259; +41,9%

Podatek od aktywów

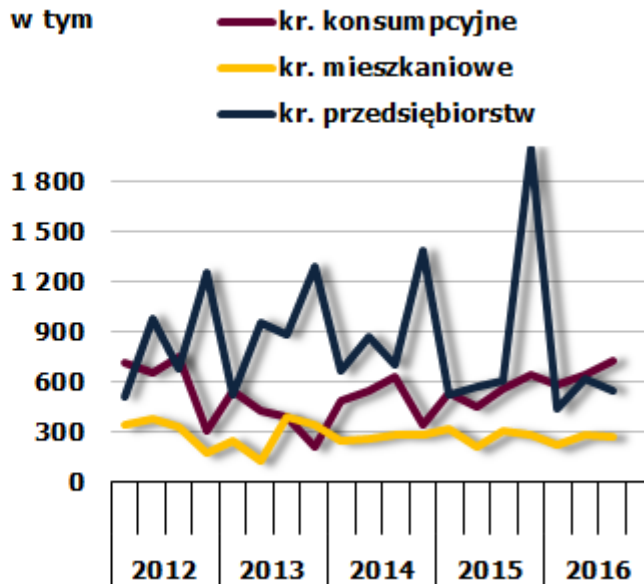

Koszty działania i amortyzacja	+2 969; +12,9%
Saldo odpisów i rezerw	+807; +14,7%

Kwartalne saldo odpisów i rezerw (mln zł)

w tym

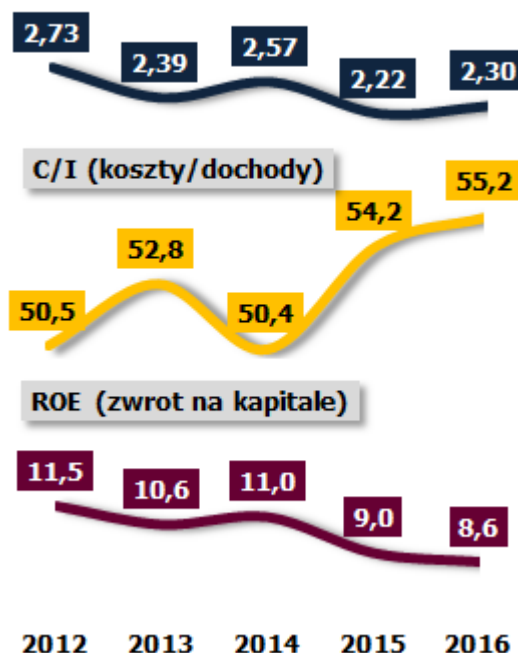
- Znaczny wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw (o 807 mln zł) na skutek wzrostu ujemnego salda z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 417 mln zł), zwiększenia rezerw (o 359 mln zł), odpisów z tytułu aktywów niefinansowych (o 273 mln zł) oraz pogorszenie wyniku z tytułu IBNR (o 114 mln zł)
- Z drugiej strony odnotowano obniżenie ujemnego salda odpisów z tytułu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 214 mln zł), kredytów dla przedsiębiorstw (o 97 mln zł) oraz kredytów mieszkaniowych (o 59 mln zł)

Udział kosztów i odpisów w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach

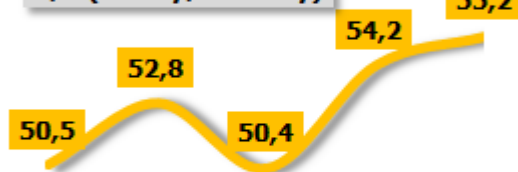
Wzrost udziału kosztów działania i amortyzacji, jak też udziału salda odpisów i rezerw w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

NIM (marża odsetkowa)

Pogorszenie części miar efektywności działania

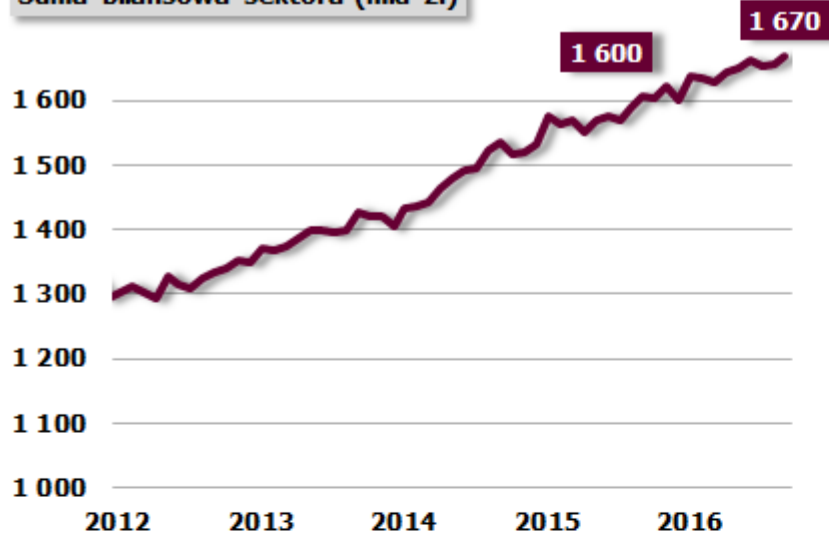
C/I (koszty/dochody)

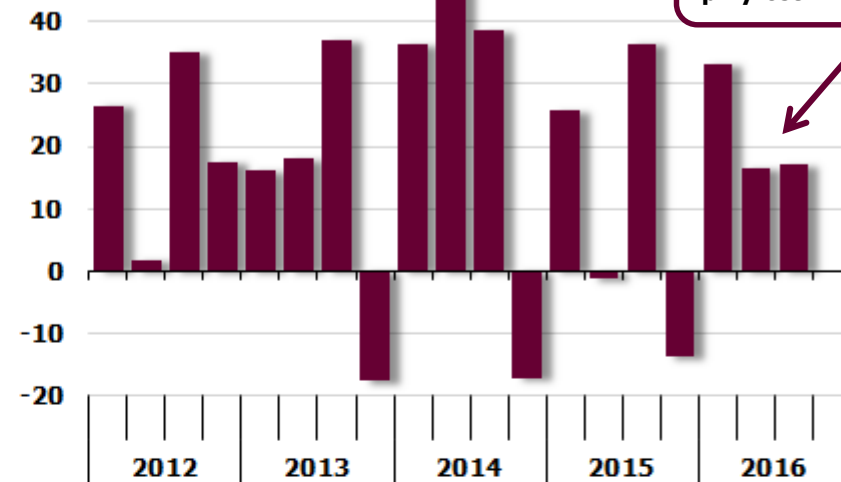
ROE (zwrot na kapitale)

Suma bilansowa sektora (mld zł)

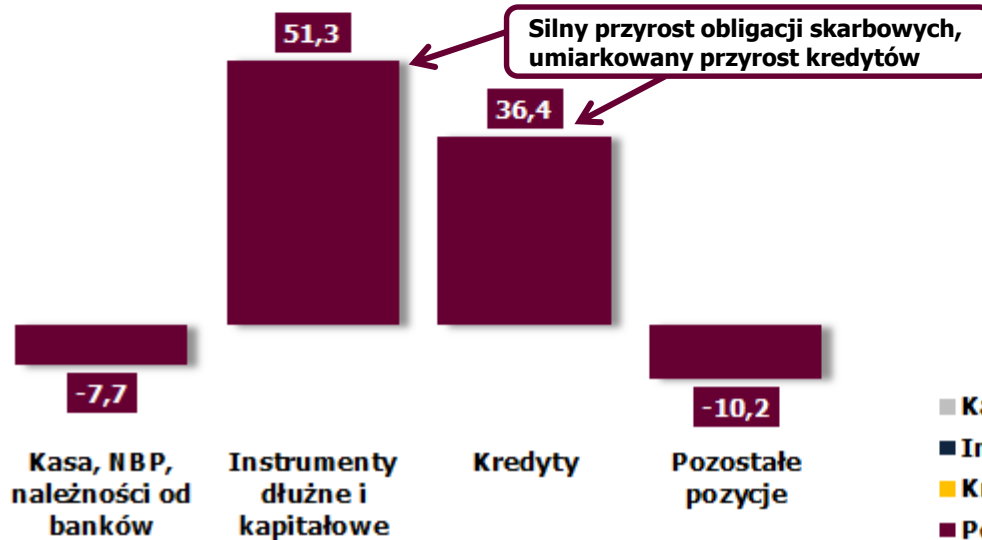

Kwartałna skorygowana zmiana stanu sumy bilansowej (mld zł)

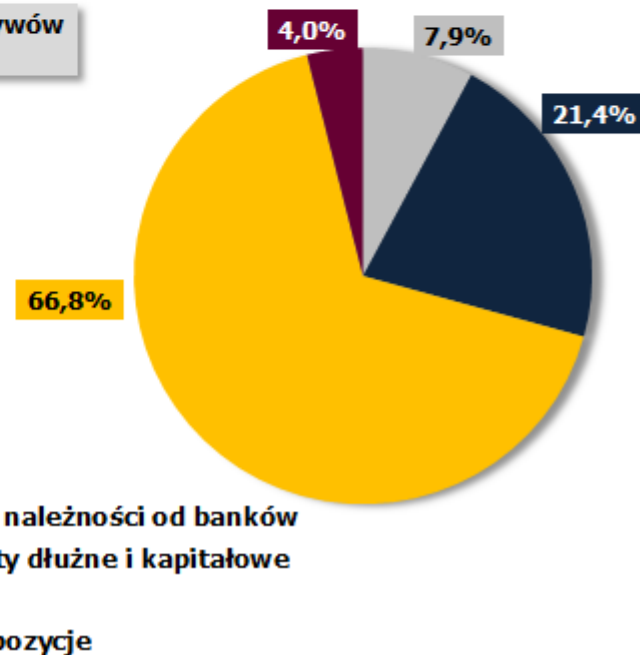

W znacznym stopniu okresowy przyrost w BGK

Zmiana stanu (nominalna) głównych pozycji aktywów w 2016 (mld zł)

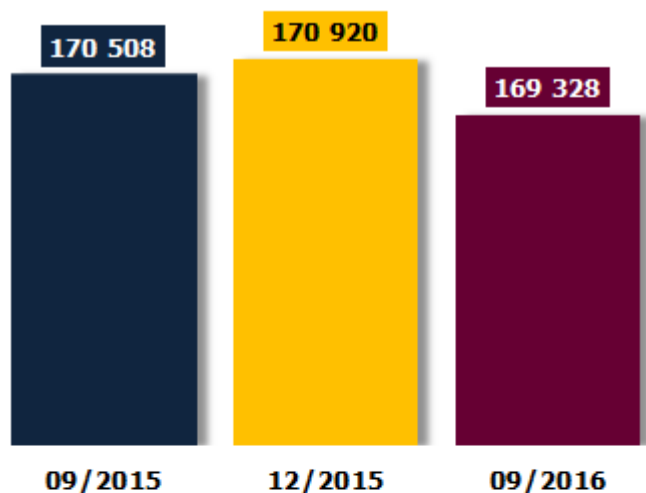
Struktura aktywów 09/2016

Zmniejszenie zatrudnienia i sieci sprzedaży; koncentracja CR10 bez zmian, wzrost udziału inwestorów krajowych w aktywach sektora

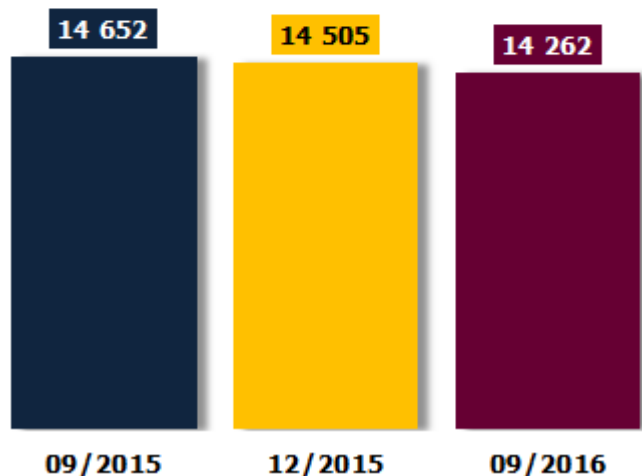
Zatrudnienie

w 2016 -1 592; r/r - 1 180

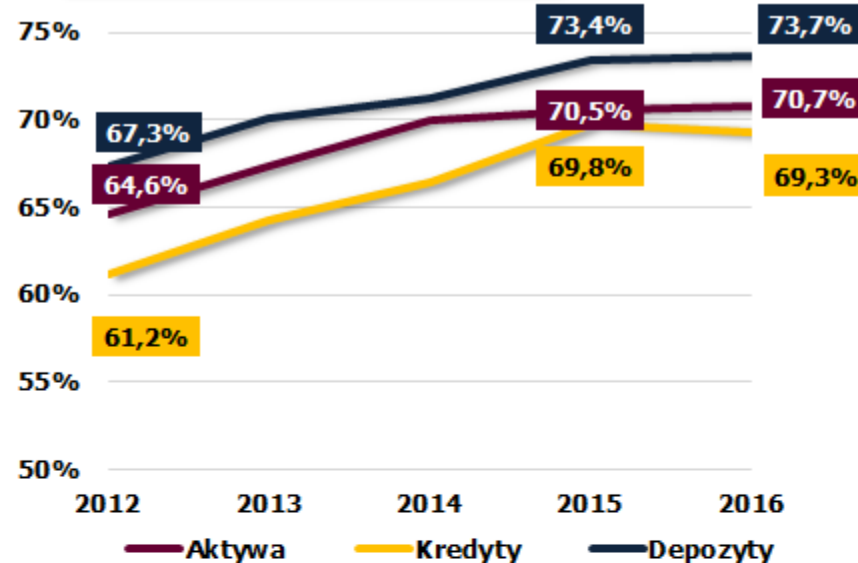

Sieć placówek

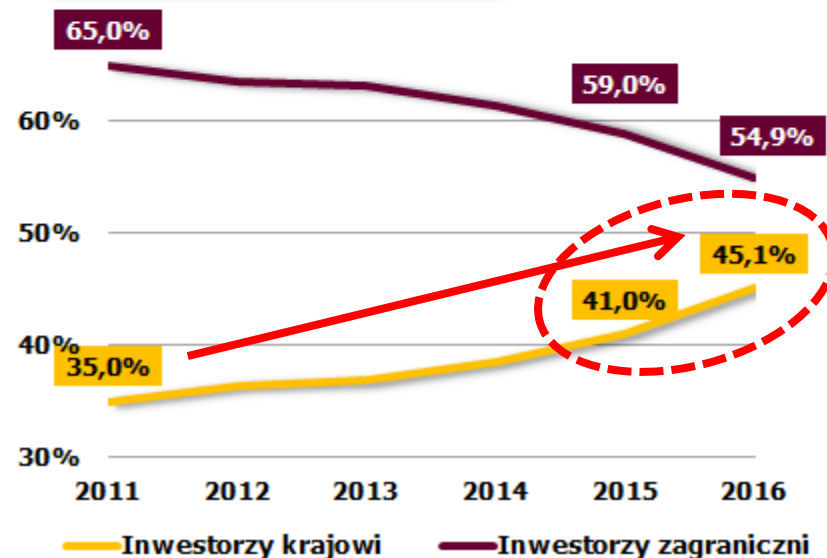
w 2016 -243; r/r - 390

Udział 10-ciu największych banków

Struktura własnościowa sektora

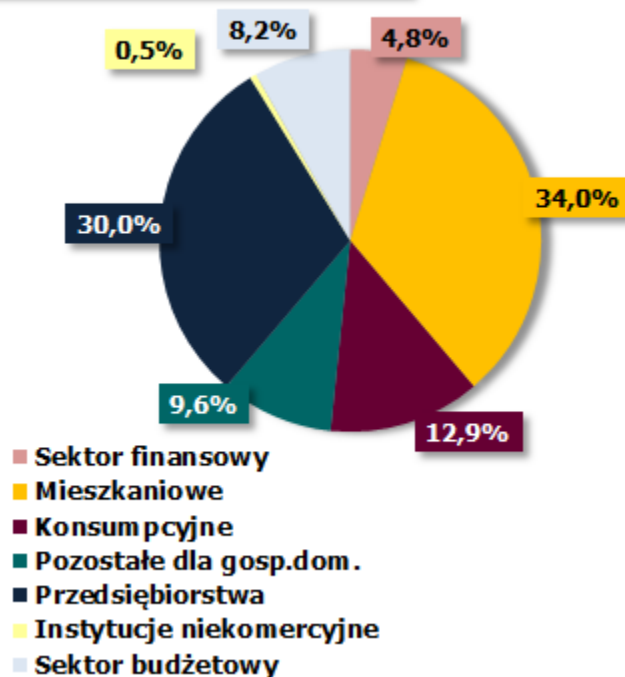

Umiarkowane tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego

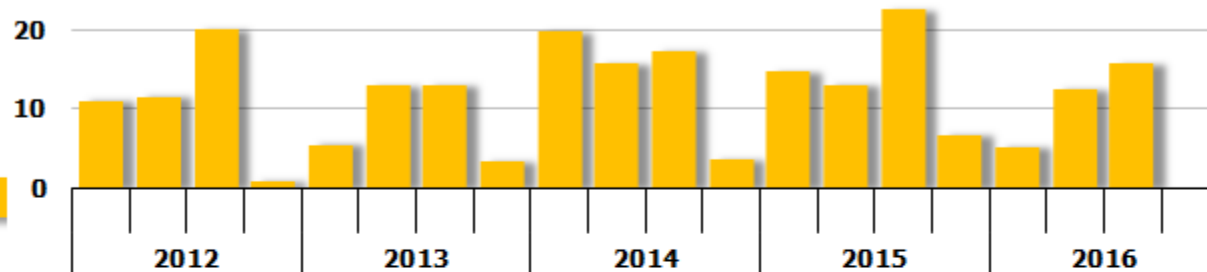
	09/2015	12/2015	09/2016	Nominalna		Skorygowana	
				mld zł	%	mld zł	%
KREDYTY OGÓŁEM	1 107,9	1 118,5	1 155,0	36,5	3,3%	33,7	3,0%
Sektor finansowy	58,8	61,3	55,7	-5,7	-9,2%	-5,8	-9,4%
Sektor niefinansowy	956,3	961,8	1 004,4	42,5	4,4%	40,0	4,2%
Gospodarstwa domowe	622,2	628,5	651,7	23,1	3,7%	21,3	3,4%
- mieszkaniowe	376,2	381,3	392,3	11,0	2,9%	9,3	2,4%
- konsumpcyjne	137,8	140,2	148,5	8,2	5,9%	8,2	5,8%
- pozostałe	108,1	107,0	110,9	3,9	3,6%	3,8	3,6%
Przedsiębiorstwa	328,2	327,3	346,4	19,2	5,9%	18,5	5,6%
Sektor budżetowy	92,9	95,3	95,0	-0,4	-0,4%	-0,6	-0,6%
<i>wg waluty</i>							
- złote	805,3	814,1	849,9	35,8	4,4%	35,8	4,4%
- waluty	302,6	304,4	305,1	0,7	0,2%	-2,1	-0,7%

- Umiarkowany przyrost stanu kredytów, ale o jedną trzecią niższy od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.
- Głównym obszarem wzrostu były kredyty dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, podczas gdy zadłużenie z tytułu kredytów dla sektora finansowego uległo obniżeniu, a sektora budżetowego pozostawało w stagnacji

Struktura kredytów - 09/2016 (mld zł)

Kwartałna (skorygowana) zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

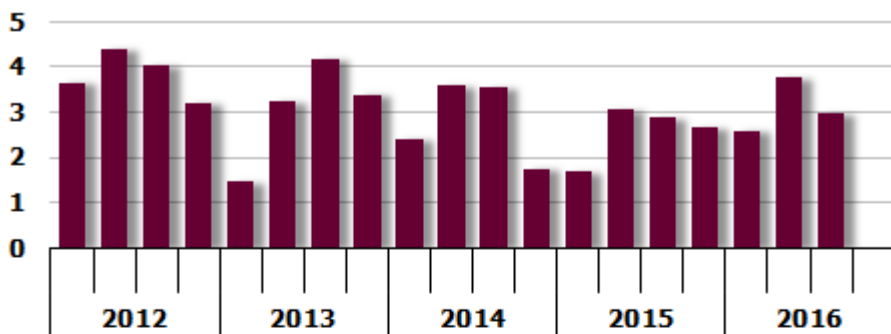

Zmiana (skorygowana) stanu kredytów w 2016 (mld zł)

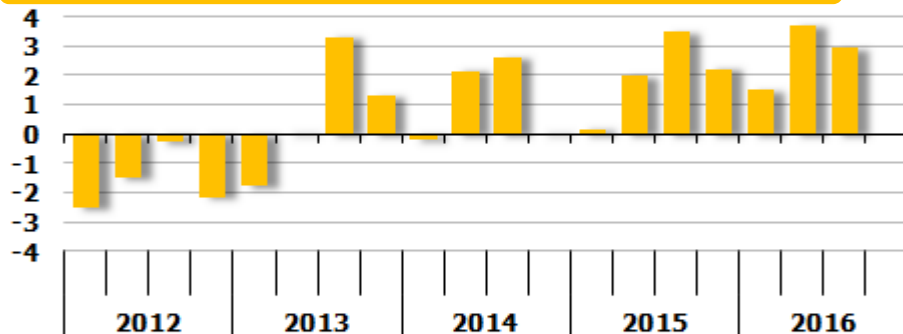

Kwartalna zmiana (skorygowana) stanu kredytów (mld zł)

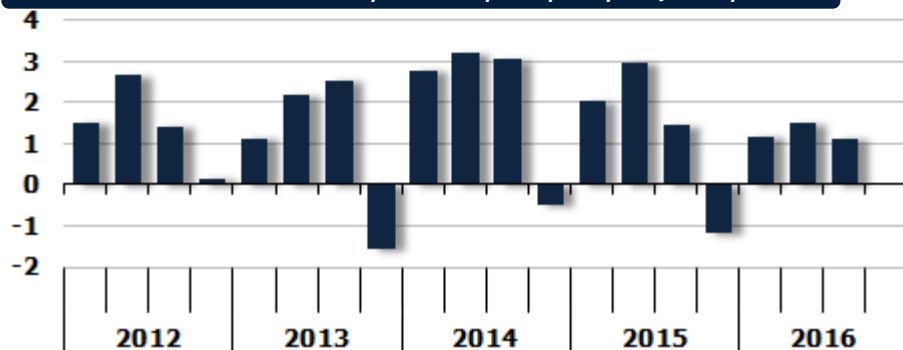
MIESZKANIOWE w 2016 +9,3 mld zł; +2,4%; r/r +3,1%

KOSUMPCYJNE w 2016 +8,2 mld zł; +5,8%; r/r +7,6%

POZOSTAŁE GD w 2016 +3,8 mld zł; +3,6%; r/r +2,4%

Umiarkowany przyrost kredytów dla gospodarstw domowych (o około 10% wyższy do odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.), któremu sprzyja utrzymujący się wzrost gospodarki, poprawa sytuacji na rynku pracy oraz rekordowo niskie stopy procentowe

Kredyty MIESZKANIOWE

- Stabilny wzrost akcji kredytowej (przyrost stanu kredytu o 25% wyższy od odnotowanego w ub.r.)
- Pomimo osłabienia złotego względem walut głównych odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 44,4% na koniec ub.r. do 41,6% na koniec września br.). Jednocześnie rekordowo niskie stopy procentowe instrumentów walutowych sprzyjają relatywnie szybkiemu obniżaniu stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 34,9 mld CHF na koniec ub.r. do 33,2 mld CHF na koniec września br.)
- Mając na uwadze niewłaściwe praktyki obserwowane w obszarze udzielania kredytów mieszkaniowych, polegające m.in. na niedoszacowaniu ryzyka stopy procentowej oraz akceptowaniu przy wyliczaniu zdolności kredytowej zaniżonych kosztów utrzymania, KNF wydała wielu bankom zalecenia, które miały być wprowadzone nie później niż w I połowie br. Bieżący monitoring wskazuje, że banki dokonały oczekiwanej korekty.

Kredyty KONSUMPCYJNE

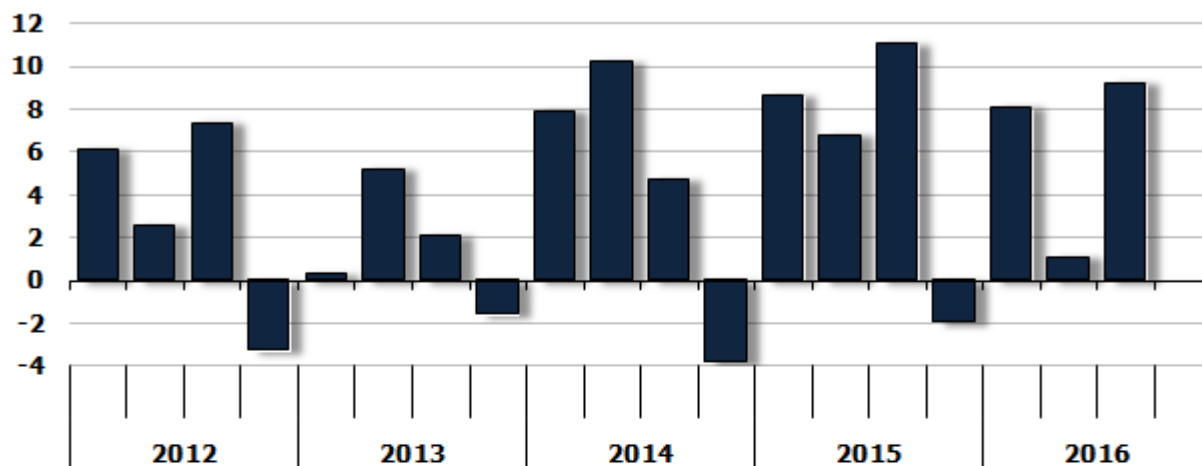
- Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów konsumpcyjnych (przyrost akcji kredytowej o ponad 40% wyższy niż w analogicznym okresie ub.r.; dane BIK wskazują na wzrost wartości udzielonych kredytów przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby udzielonych kredytów)
- Poprawa sytuacji na rynku pracy oraz rządowy program Rodzina 500+ mogą ograniczyć popyt na kredyty o niższych kwotach (w tym kontekście zjawisko pozytywne)

POZOSTAŁE kredyty dla gospodarstw domowych

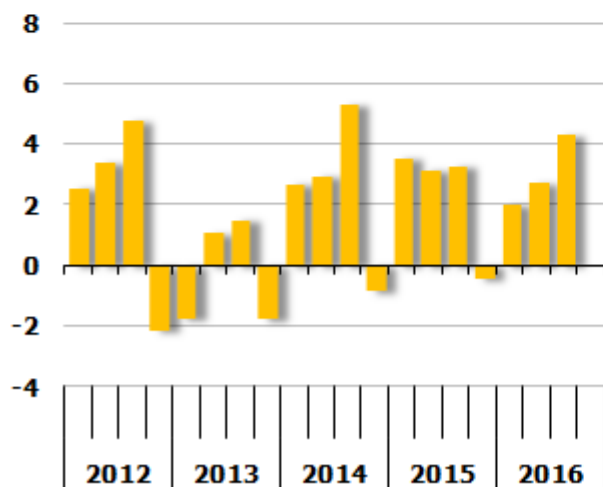
- Obniżenie tempa wzrostu (przyrost akcji kredytowej był o ponad 40% niższy od zrealizowanego w analogicznym okresie ub.r.)

Kwartalna zmiana (skorygowana) stanu kredytów (mld zł)

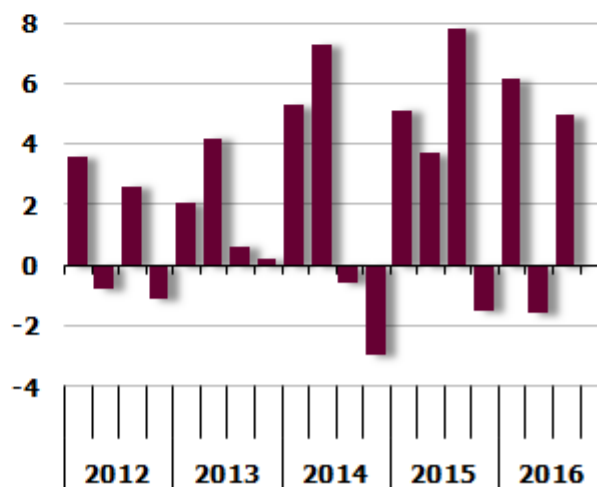
PRZEDSIĘBIORSTWA OGÓŁEM w 2016 +18,5 mld zł; +5,6%; r/r + 5,0%

MSP +9,0 mld zł; +4,8%; r/r +4,6%

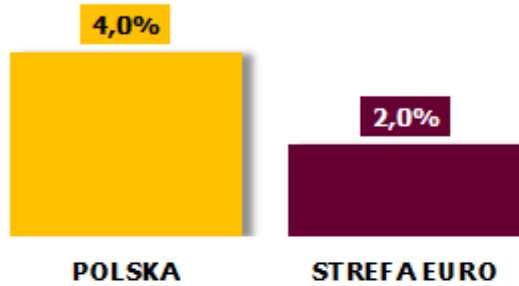
DUŻE +9,5 mld zł; +6,7%; r/r +5,6%

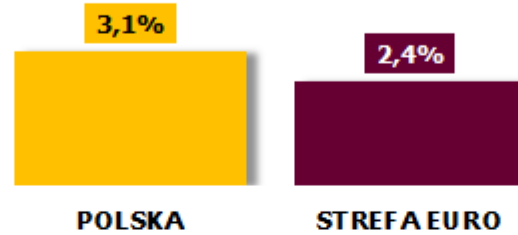
- Utrzymuje się ożywienie w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw, choć przyrost akcji kredytowej był o około 30% niższy od odnotowanego w analogicznym okresie ub.r.
- W kolejnych okresach zachodzi szansa na kontynuację ożywienia akcji kredytowej. Głównym źródłem zagrożenia dla rozwoju akcji kredytowej w kolejnych okresach stanowi niepewność odnośnie rozwoju sytuacji makroekonomicznej
- W kontekście tempa wzrostu akcji kredytowej, należy mieć na uwadze stały rozwój alternatywnych form finansowania działalności (m.in. rynek papierów dłużnych i kapitałowych, leasing, faktoring). Jednocześnie badania NBP wskazują iż dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw umożliwia wielu przedsiębiorstwom finansowanie inwestycji w oparciu o środki własne, bez konieczności zaciągania nowych zobowiązań. Co więcej od szeregu lat, wśród badanych przez NBP przedsiębiorstw systematycznie obniża się odsetek przedsiębiorstw ubiegających się o kredyt

ROCZNE TEMPO WZROSTU KREDYTÓW (09/2016)

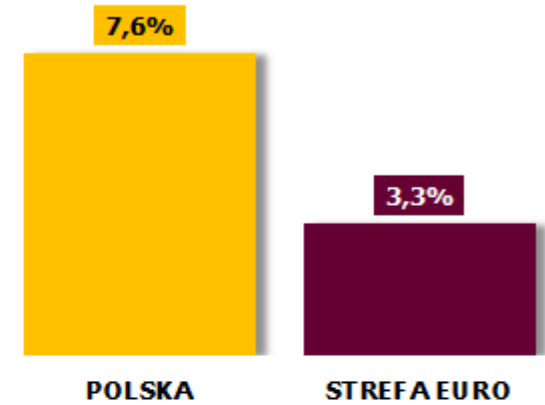
GOSPODARSTWA DOMOWE

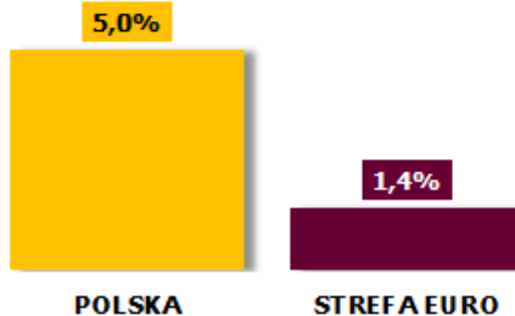
w tym MIESZKANIOWE

w tym KONSUMPCYJNE

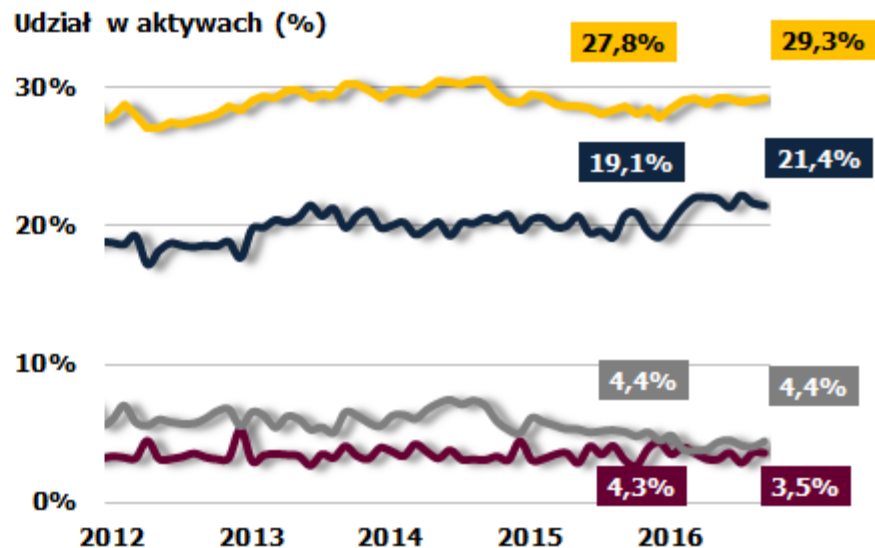
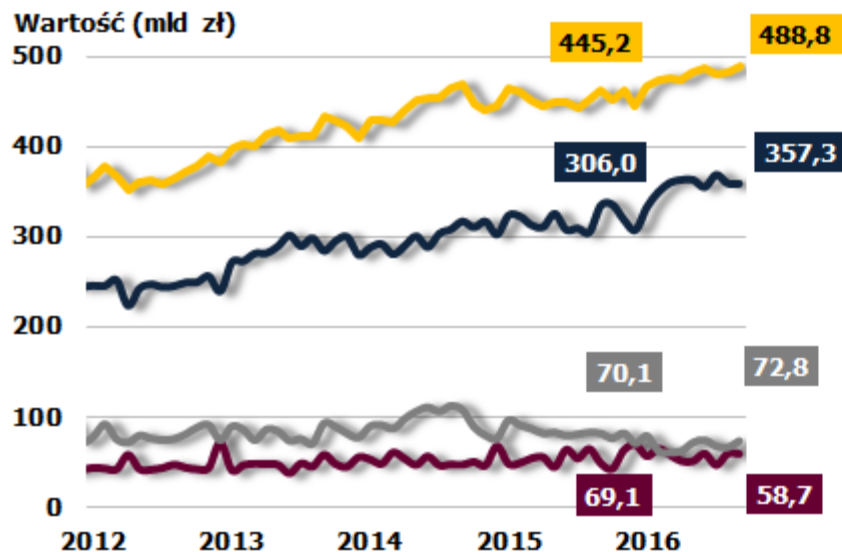

PRZEDSIĘBIORSTWA

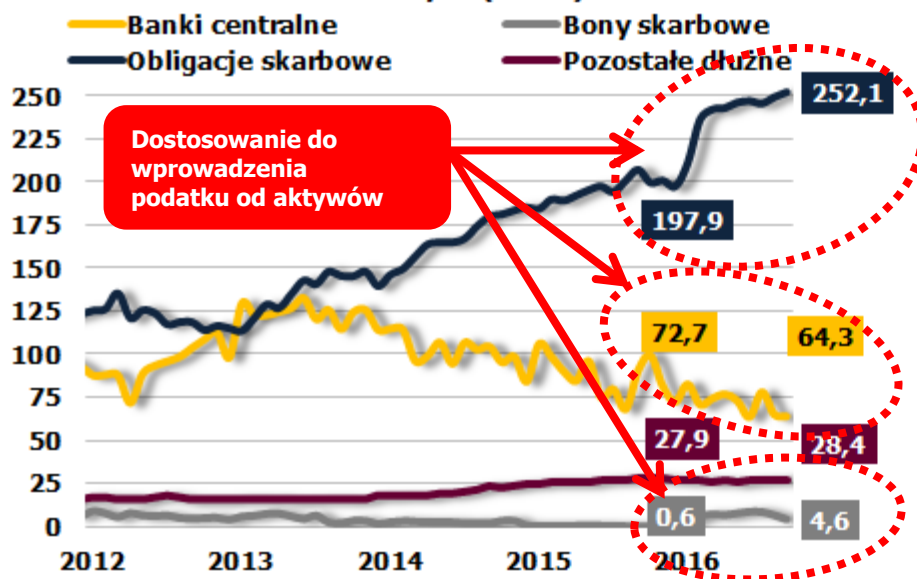

W kontekście umiarkowanej dynamiki kredytów dla sektora niefinansowego, trzeba mieć na uwadze, że zjawisko to występuje nie tylko w Polsce, ale i w większości krajów UE, przy czym na tle wielu innych krajów dynamikę akcji kredytowej w Polsce można uznać za relatywnie wysoką

Silny wzrost portfela papierów skarbowych na skutek uchwalenia ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych

Struktura instrumentów dłużnych (mld zł)

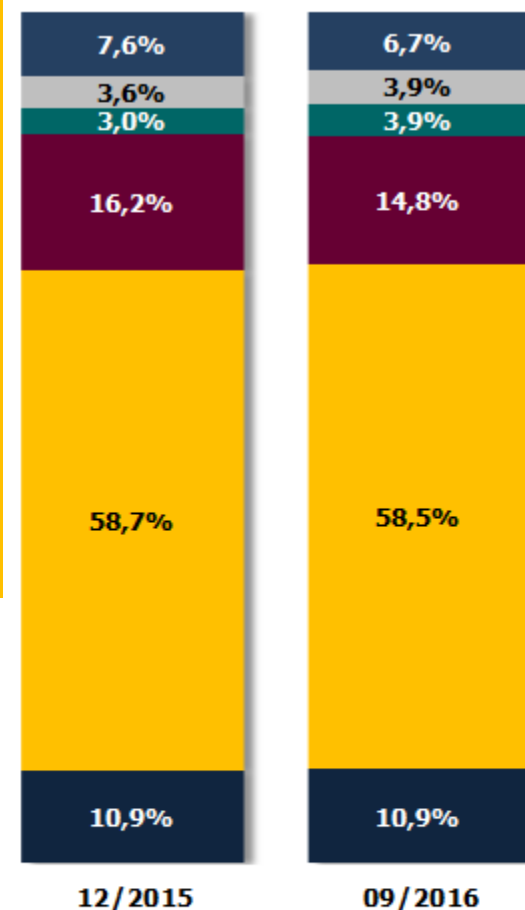

- W okresie I-IX br. odnotowano znaczny wzrost stanu najpłynniejszych aktywów (o 43,5 mld zł, tj. o 9,8%), który dotyczył głównie portfela papierów skarbowych (o 58,1 mld zł, tj. o 29,3%)
- Prawie cały przyrost papierów skarbowych wystąpił w podmiotach, które od lutego br. podlegają ustawie podatku od niektórych instytucji finansowych (z drugiej strony banki tej grupy dokonały silnej redukcji zaangażowania w bony pieniężne NBP). W związku z tym należy stwierdzić, że banki te dokonały zmian w strukturze swoich bilansów w celu obniżenia kwoty podatku, gdyż zgodnie z ustawą papiery skarbowe pomniejszają podstawę opodatkowania. Dzięki dokonaniu tej operacji banki zmniejszyły podatek o około 0,2 mld zł, w stosunku do sytuacji, gdyby nie dokonały zmian w strukturze aktywów

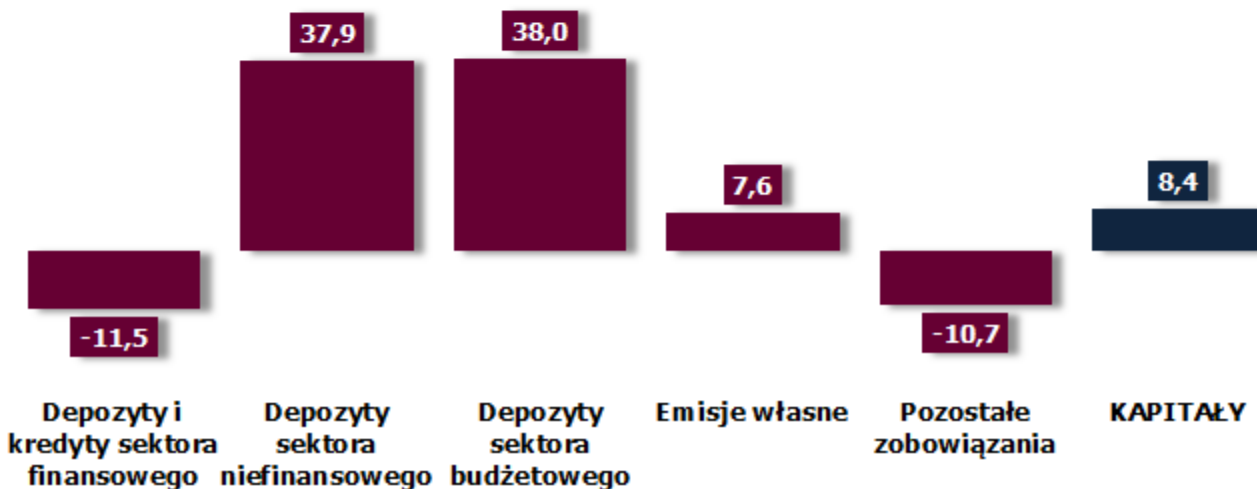
Umiarkowany wzrost zobowiązań i kapitałów

	09/2015	12/2015	09/2016	Nominalna		Skorygowana	
				mld zł	%	mld zł	%
ZOBOWIĄZANIA	1 436,9	1 426,1	1 487,4	61,4	4,3%	59,3	4,2%
Depozyty i kredyty sek. finansowego	266,4	259,1	247,6	-11,5	-4,4%	-12,6	-4,8%
Depozyty sektora niefinansowego	894,8	938,8	976,7	37,9	4,0%	37,5	4,0%
Gospodarstwa domowe	638,7	665,7	703,6	37,9	5,7%	37,7	5,7%
Przedsiębiorstwa	236,0	253,3	250,8	-2,5	-1,0%	-2,8	-1,1%
Depozyty sektora budżetowego	78,6	48,4	86,4	38,0	78,6%	37,9	78,3%
Emisje własne	58,9	57,6	65,2	7,6	13,2%		
Zobowiązania podporządkowane	6,1	6,7	8,2	1,6	23,3%		
Pozostałe	132,1	115,5	103,3	-12,2	-10,6%		
<i>wg waluty</i>							
- złotowe	1 137,1	1 132,8	1 181,4	48,6	4,3%	48,6	4,3%
- walutowe	299,8	293,2	306,0	12,8	4,4%	10,7	3,6%
<i>wg kraju</i>							
- rezydent	1 181,0	1 188,1	1 258,5	70,3	5,9%	69,5	5,8%
- nierezydent	255,9	237,9	229,0	-9,0	-3,8%	-10,2	-4,3%
<i>w tym z grupy macierzystej</i>	104,4	97,5	90,2	-7,3	-7,5%		
KAPITAŁY	172,1	173,9	182,3	8,4	4,8%		

Struktura źródeł finansowania

Zmiana stanu źródeł finansowania w 2016 (mld zł)

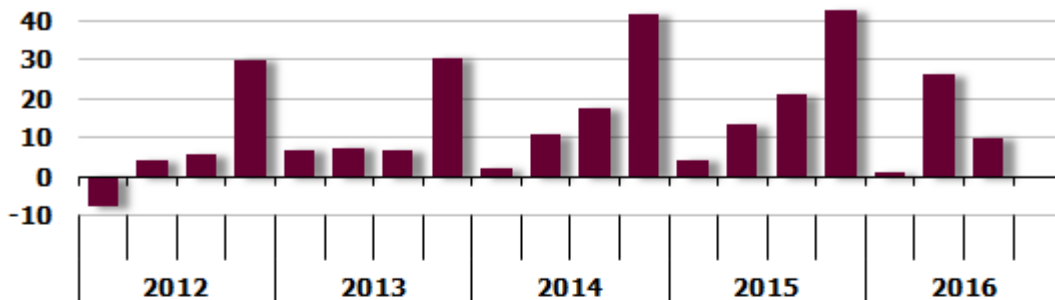

- Pozostałe zobowiązania
- Emisje własne
- Depozyty sektora budżetowego
- Depozyty i kredyty sektora finansowego
- Depozyty sektora niefinansowego
- Kapitały

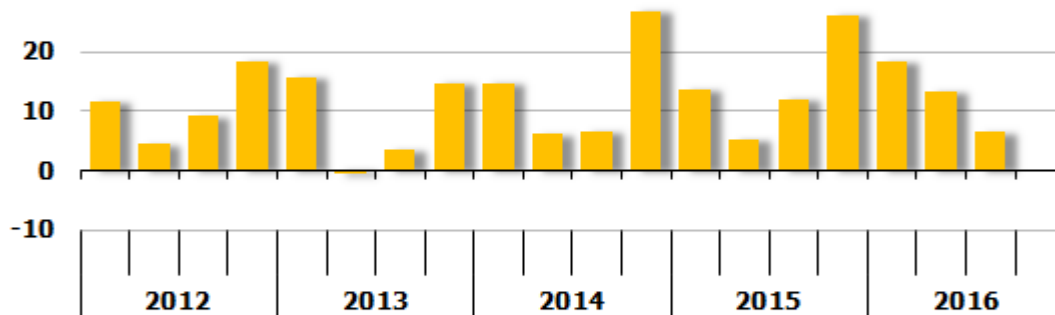
Utrzymuje się wysokie tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego

Kwartałna zmiana (skorygowana) stanu depozytów (mld zł)

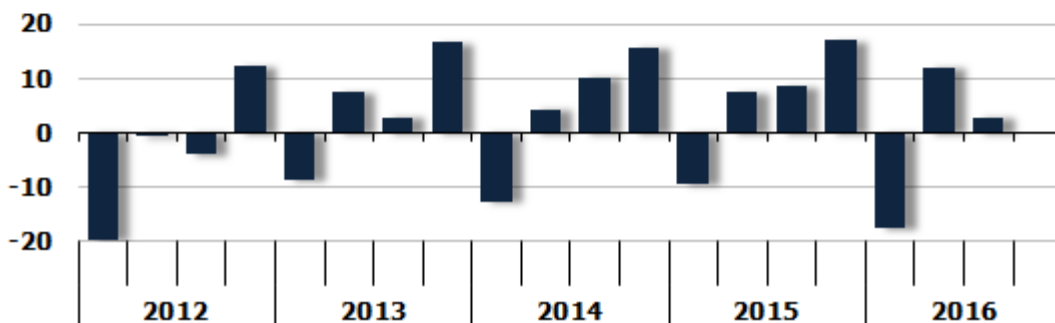
SEKTOR NIEFINANSOWY OGÓŁEM w 2016 +37,5 mld zł; +4,0%; r/r +8,9%

GOSPODARSTWA DOMOWE w 2016 +37,7 mld zł; +5,7%; r/r +10,0%

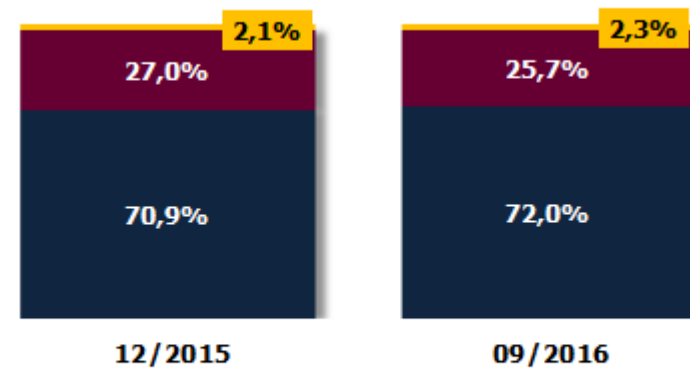

PRZEDSIĘBIORSTWA w 2016 -2,8 mld zł; -1,1%; r/r +6,0%

- Utrzymuje się wysokie tempo wzrostu depozytów sektora niefinansowego
- W strukturze terminowej depozytów uwagę zwraca dalszy wzrost udziału depozytów bieżących (z 54,1% na koniec ub.r. do 56,2% na koniec września br.)
- Wyzwaniem dla banków pozostaje środowisko niskich stóp procentowych (zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach, zmniejszenie przyrostu depozytów z tytułu odsetek od już złożonych lokat), ale z drugiej strony, niskie stopy procentowe sprzyjają utrzymaniu ożywienia gospodarki, co przekłada się na poprawę sytuacji finansowej przedsiębiorstw oraz sytuacji na rynku pracy, a to przekłada się na zwiększenie oszczędności w bankach (ten drugi aspekt jak dotychczas przeważa)
- Program „Rodzina 500+” powinien prowadzić do wzrostu depozytów części gospodarstw domowych

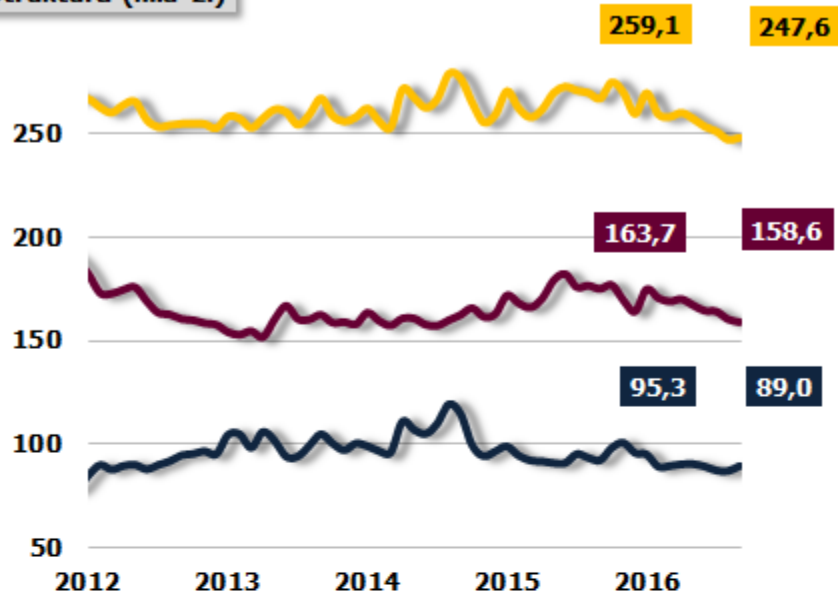
Struktura depozytów

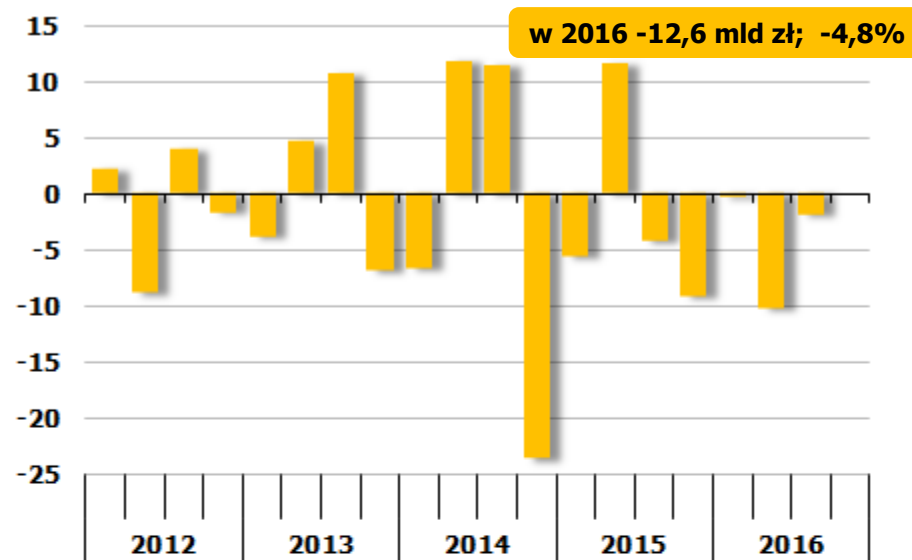
- Gospodarstwa domowe
- Przedsiębiorstwa
- Instytucje niekomercyjne

Zmniejszenie stanu depozytów i kredytów sektora finansowego

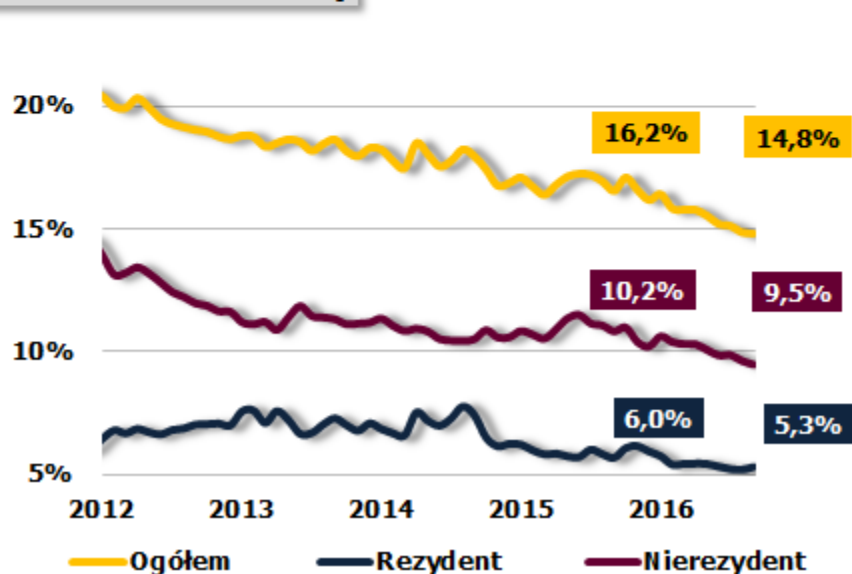
Struktura (mld zł)

Skorygowana zmiana kwartalna (mld zł)

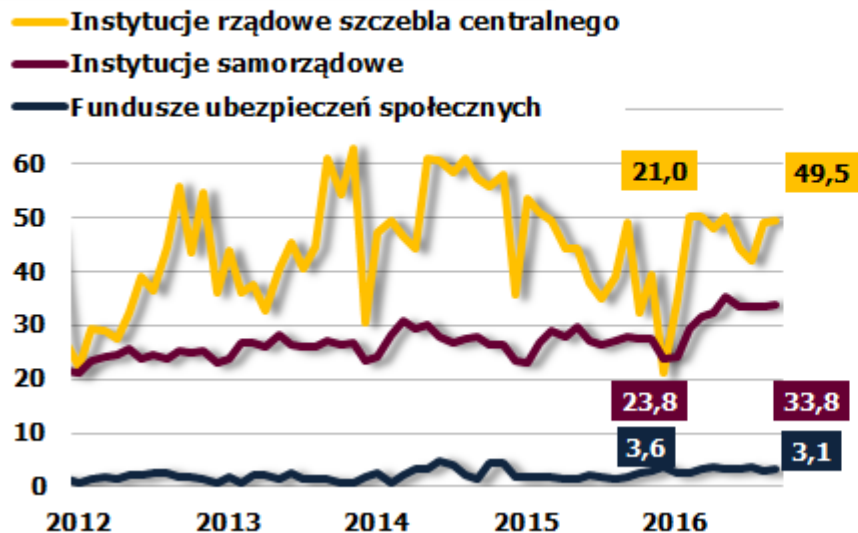
Udział w sumie bilansowej

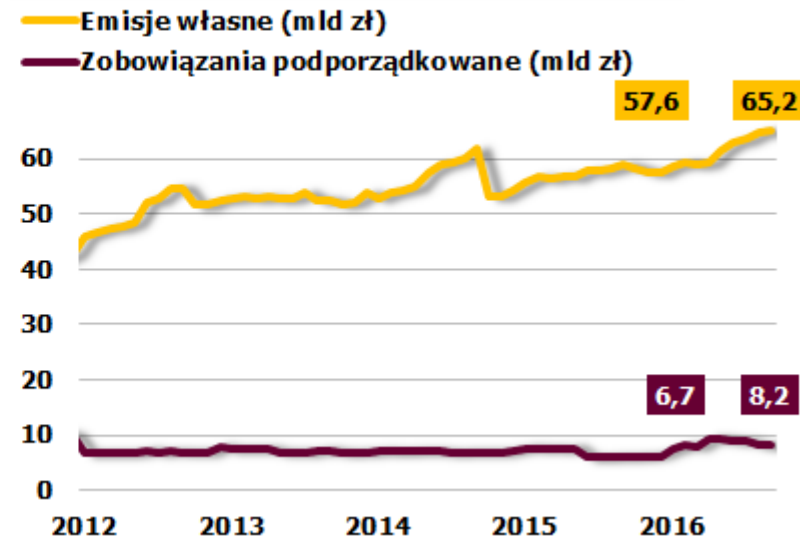
- W okresie I-IX br. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego
- W długim okresie stan tych środków można uznać za relatywnie stabilny, co prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i sumie bilansowej

Okresowy wzrost stanu depozytów sektora budżetowego, Wzrost emisji własnych i zobowiązań podporządkowanych

Depozyty sektora budżetowego (mld zł)

Emisje własne i zobowiązania podporządkowane

Rola depozytów sektora budżetowego, emisji własnych i pożyczek podporządkowanych w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona, co wynika z ich ograniczonej wartości oraz silnej koncentracji (choć na poziomie jednostkowych banków źródła te mogą odgrywać istotną rolę)

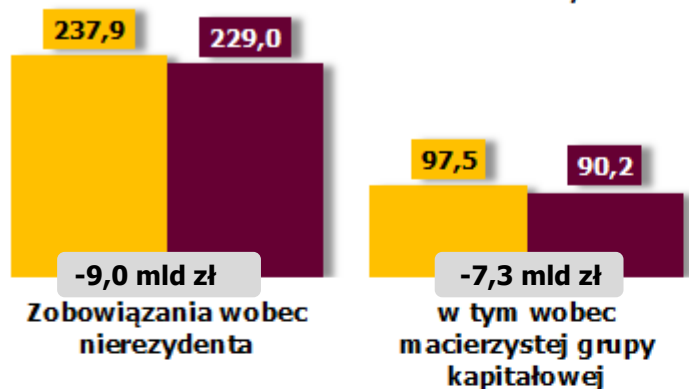
W okresie I-IX br. odnotowano

- okresowy i silnie skoncentrowany przyrost stanu depozytów sektora budżetowego
- wzrost stanu emisji własnych (w znacznym stopniu emisja listów zastawnych) oraz pożyczek podporządkowanych

Zmniejszenie stanu finansowania zagranicznego

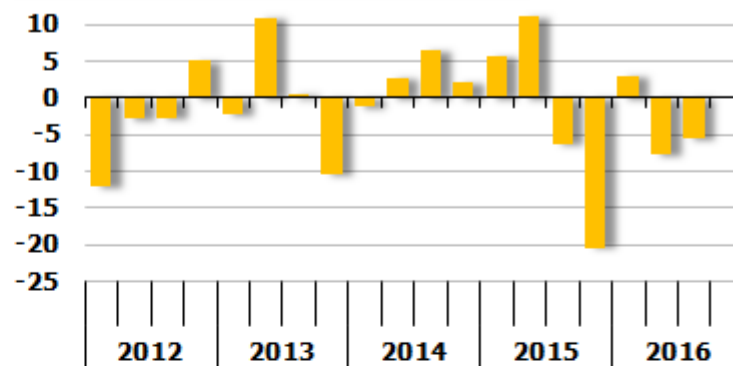
Finansowanie zagraniczne (mld zł)

■ 12/2015
■ 09/2016

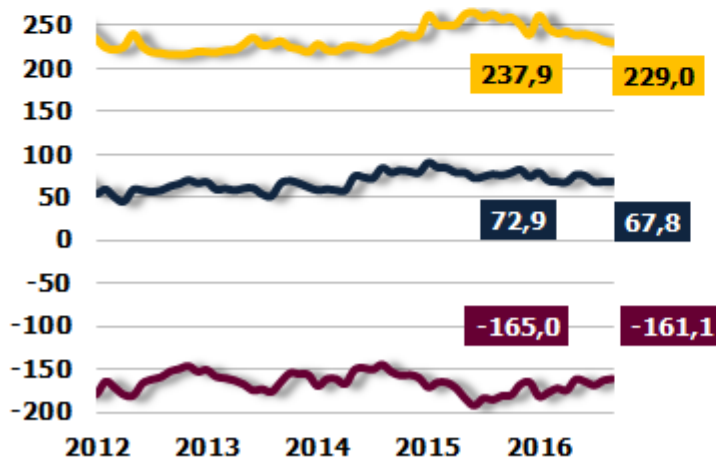

Kwartalna zmiana (skorygowana) finansowania zagranicznego (mld zł)

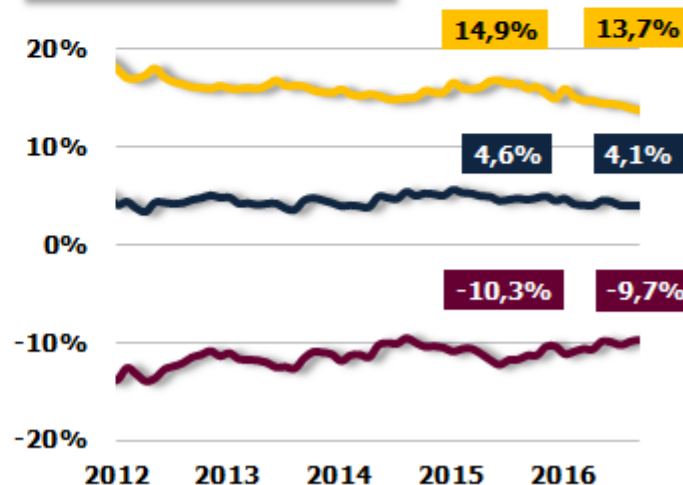
w 2016 -10,2 mld zł; -4,3%
r/r -11,8%

Należności, zobowiązania, luka (mld zł)

Udział w sumie bilansowej

— Należności od nierezydenta — Zobowiązania wobec nierezydenta — Luka finansowania

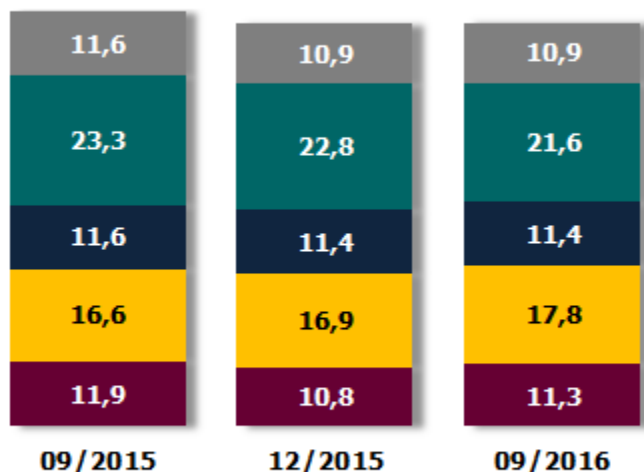
W okresie I-IX br. stan finansowania zagranicznego uległ zmniejszeniu, ale w długim okresie pozostaje względnie stabilny, a zmiany stanu tych środków wynikają głównie z wahań kursów walut, skali operacji skarbowych oraz zmian strategii działania. Konsekwencją względnej stabilizacji jest stopniowe zmniejszanie udziału tych środków w strukturze zobowiązań oraz w sumie bilansowej, co sprzyja zwiększeniu stabilności sektora bankowego

Jakość portfela kredytowego pozostaje względnie stabilna

	Kredyty zagrożone (mld zł)			Zmiana mld zł	%	Udział w portfelu		
	09/2015	12/2015	09/2016			09/2015	12/2015	09/2016
KREDYTY OGÓŁEM	75,6	73,5	73,6	0,1	0,2%	6,8%	6,6%	6,4%
Sektor finansowy	0,2	0,3	0,3	0,0	9,6%	0,4%	0,4%	0,5%
Sektor niefinansowy	75,2	73,0	73,1	0,1	0,2%	7,9%	7,6%	7,3%
Sektor budżetowy	0,2	0,2	0,2	0,0	-1,3%	0,3%	0,2%	0,2%
Gospodarstwa domowe	40,1	39,1	40,5	1,4	3,5%	6,5%	6,2%	6,2%
Konsumpcyjne	16,6	16,9	17,8	0,9	5,4%	12,1%	12,0%	12,0%
Mieszkaniowe	11,9	10,8	11,3	0,5	4,2%	3,2%	2,8%	2,9%
Pozostałe	11,6	11,4	11,4	0,0	0,0%	10,7%	10,7%	10,3%
Przedsiębiorstwa	34,9	33,7	32,5	-1,2	-3,7%	10,6%	10,3%	9,4%
MSP	23,3	22,8	21,6	-1,2	-5,5%	12,5%	12,3%	11,1%
Duże przedsiębiorstwa	11,6	10,9	10,9	0,0	0,0%	8,2%	7,7%	7,2%
Opóźnione > 30 dni								
Konsumpcyjne	17,8	17,8	18,8	1,0	5,6%	12,5%	12,3%	12,3%
Mieszkaniowe	11,2	10,3	10,6	0,3	2,9%	3,0%	2,7%	2,7%

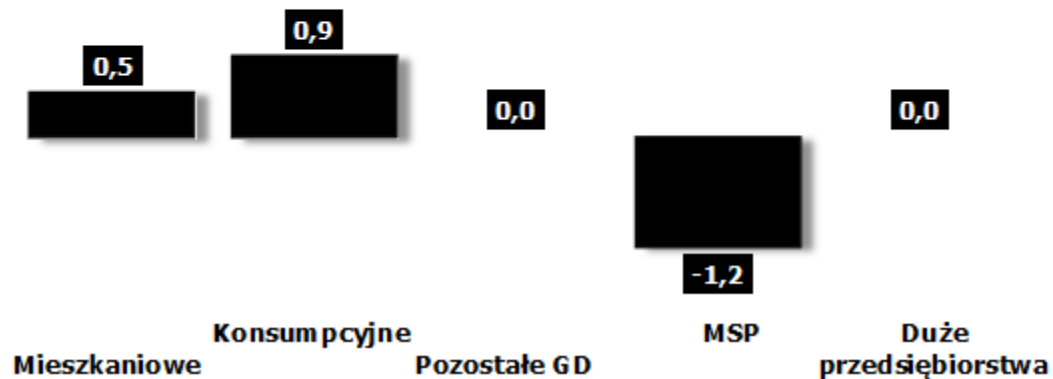
- Jakość portfela kredytowego pozostaje względnie stabilna. W okresie I-IX br. odnotowano marginalny wzrost stanu kredytów zagrożonych (po części wynikało to z wyłączenia z bazy danych SK Banku)
- Zadawalającą jakość portfela należy łączyć z utrzymującym się ożywieniem gospodarki, rekordowo niskimi stopami procentowymi, dokonanym w poprzednich okresach pewnym zacieśnieniem polityki kredytowej (w drodze samoregulacji i działań nadzoru) oraz sprzedażą „złych” kredytów

Kredyty zagrożone sektora niefinansowego (mld zł)

■ Duże przedsiębiorstwa ■ MSP
■ Pozostałe GD ■ Konsumpcyjne
■ Mieszkaniowe

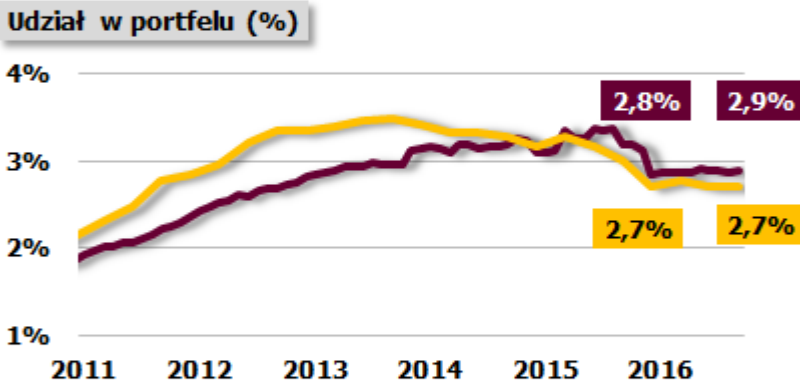
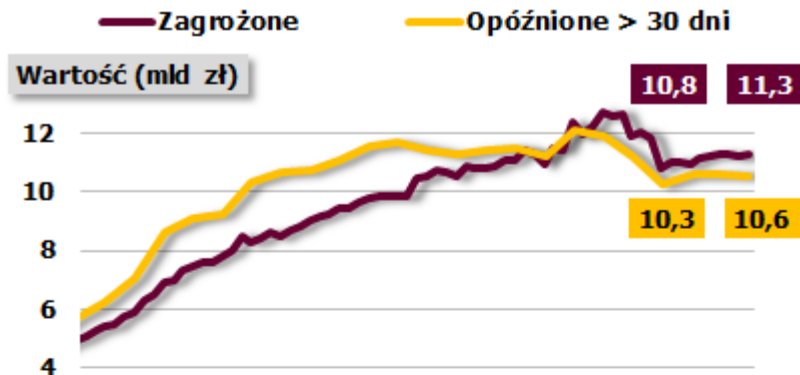
Zmiana stanu kredytów zagrożonych w 2016 (mld zł)

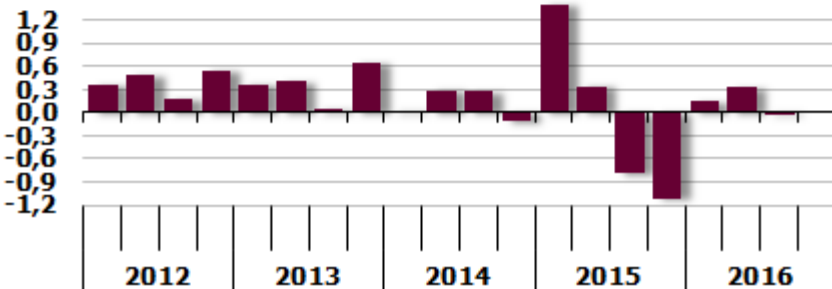
MIESZKANIOWE - STABILIZACJA

Zagrożone +0,5 mld zł

Opóźnione > 30 +0,3 mld zł

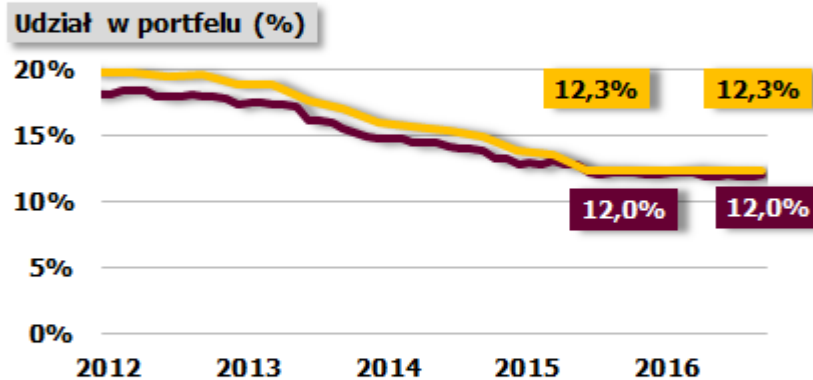
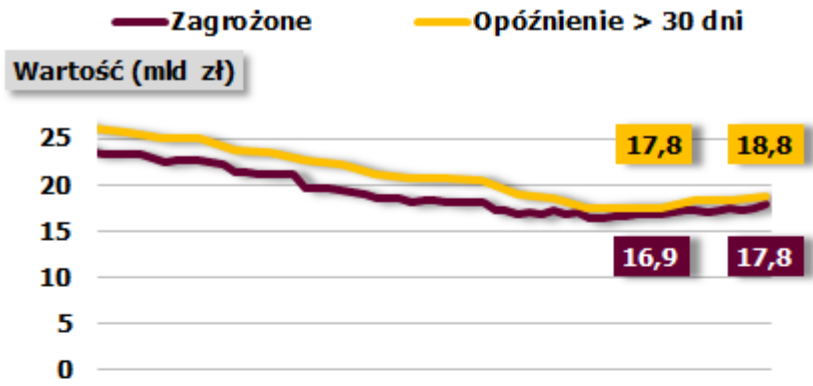
Kwartałna zmiana stanu kredytów zagrożonych (mld zł)

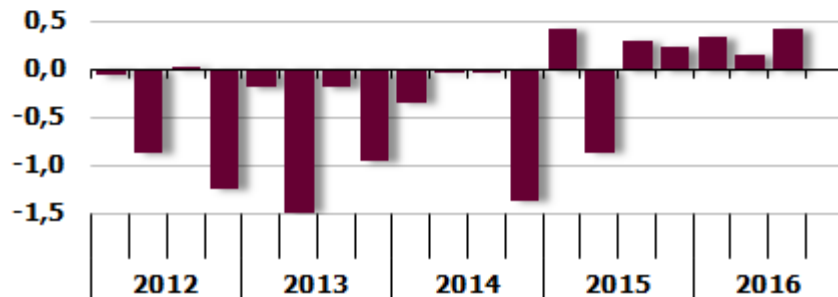
KONSUMPCYJNE – STABILIZACJA

Zagrożone +0,9 mld zł

Opóźnione > 30 +1,0 mld zł

Kwartałna zmiana stanu kredytów zagrożonych (mld zł)

UWAGI:

W kontekście relatywnie wysokiej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych rodzajów kredytów, UKNF stale przypomina, że portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka dla klientów, banków i gospodarki, co wynika z:

- dominującej roli tych kredytów w bilansie sektora bankowego (na koniec września br. stanowiły one 40,1% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 23,2% sumy bilansowej sektora, ale w niektórych bankach udział ten był znacznie wyższy)**
- wysokiego udziału kredytów walutowych generujących szereg rodzajów ryzyka**
- wysokich LTV znacznej części portfela kredytowego (ponad 600 tys. kredytów o LTV > 80%, w tym ponad 200 tys. kredytów o LTV > 100%), co wzbudza obawy o sytuację kredytobiorców, którzy zostaliby objęci procesami windykacji (część z nich pomimo sprzedaży nieruchomości zostałaby z wysokimi zobowiązaniami)**
- ograniczonej płynności na rynku nieruchomości, niezadawalających baz danych o rynku nieruchomości i sytuacji finansowej klientów, silnego zróżnicowania cen nieruchomości utrudniającego ich właściwą wycenę oraz braku w pełni zadowalających źródeł finansowania**
- kwestii społecznych i prawnych związanych z realizacją zabezpieczeń (na koniec ub.r. w portfelach banków było blisko 50 tys. kredytów zagrożonych, które były zabezpieczone na nieruchomości mieszkalnej, co oznacza że około 100-150 tys. osób było dotkniętych problemem obsługi tych kredytów)**

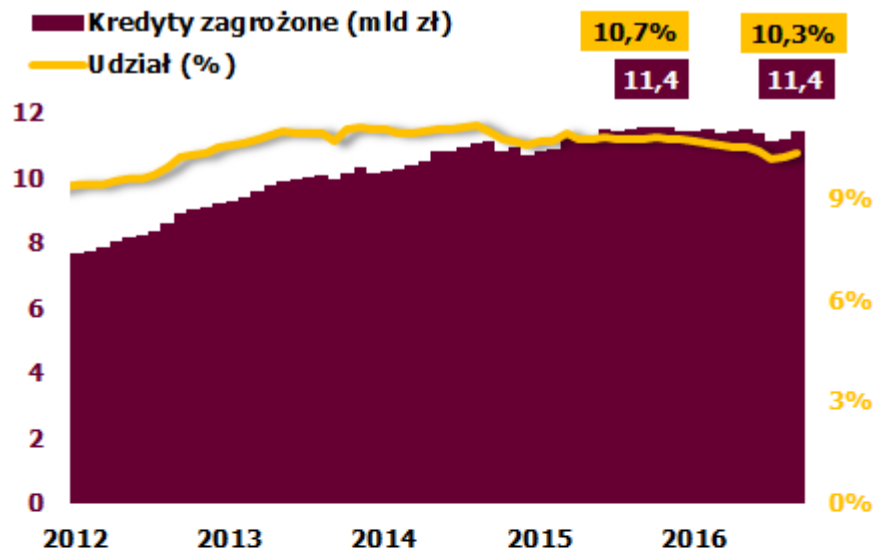
Dlatego banki posiadające istotny portfel kredytów o niekorzystnych parametrach powinny zabezpieczyć związane z nim ryzyko m.in. za pomocą dodatkowego kapitału, który pokryłby koszty materializacji ryzyka w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy

UKNF stale też zwraca bankom uwagę na konieczność pełnego wcielenia do praktyki bankowej postanowień Rekomendacji S, w szczególności w zakresie ryzyka stopy procentowej i minimalnych kosztów utrzymania przyjmowanych do badania zdolności kredytowej.

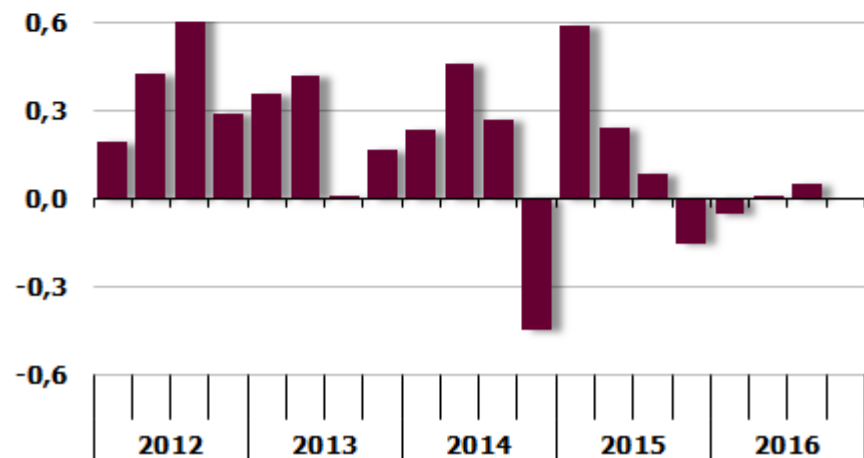
Mając na uwadze ryzyko związane z portfelem kredytów mieszkaniowych, KNF nałożyła na niektóre banki dodatkowy wymóg kapitałowy, jak też wydała bankom szereg zaleceń związanych z ich polityką kredytową, których realizacja jest stale monitorowana.

POZOSTAŁE GD - STABILIZACJA/POPRAWA

Zagrożone 0,0 mld zł

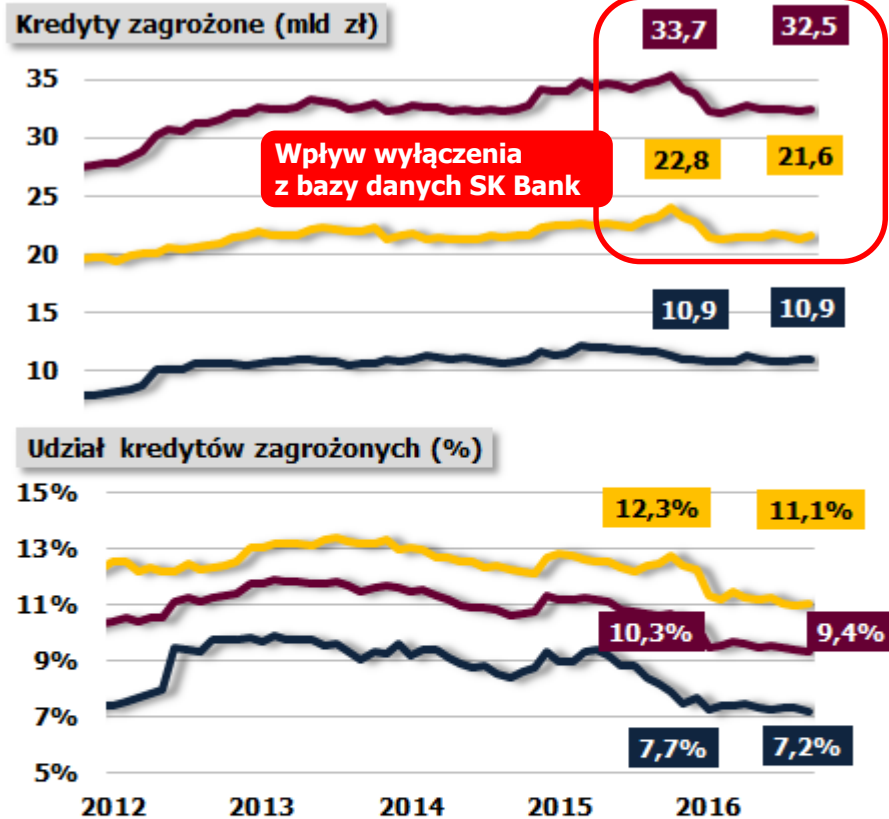
Kwartałna zmiana stanu kredytów zagrożonych (mld zł)

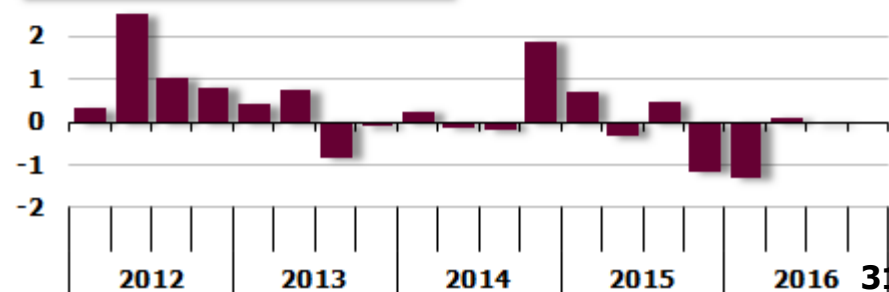
PRZEDSIĘBIORSTWA – STABILIZACJA/POPRAWA

Zagrożone -1,2 mld zł (MSP -1,2 mld zł; DUŻE 0,0 mld zł)

Ogółem MSP Duże przedsiębiorstwa

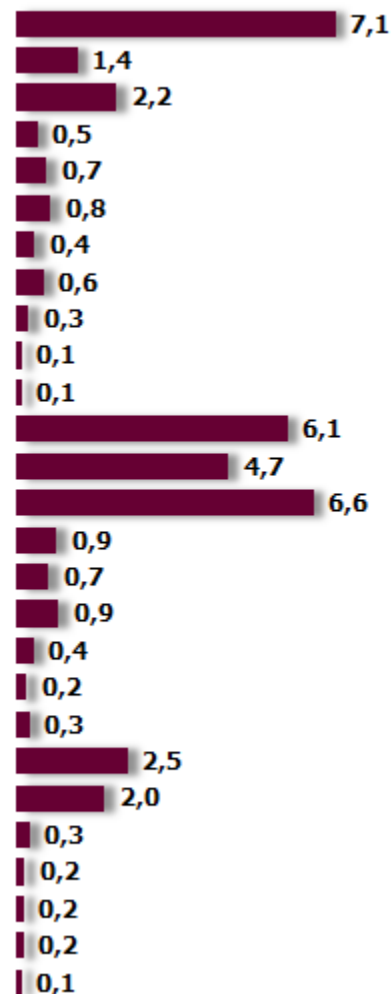

Kwartałna zmiana stanu kredytów zagrożonych (mld zł)

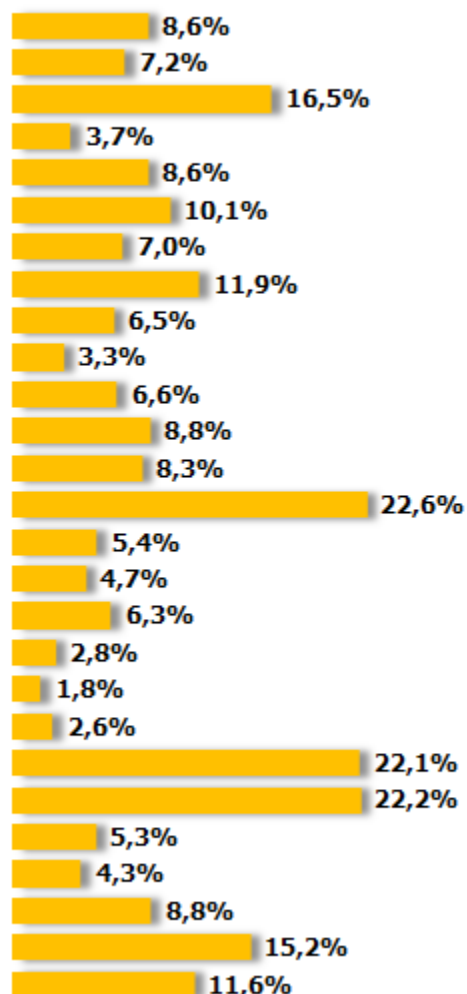

Jakość dużych zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw - stan na koniec 09/2016

Kredyty zagrożone (mld zł)

Udział w portfelu

Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe

- spożywczy
- metalurgiczny
- chemiczny i farmaceutyczny
- drzewny i papierniczy
- maszynowy
- inna produkcja, naprawa maszyn
- produkcja cementu, gipsu, szkła
- produkcja sprzętu transportowego
- rafinerie i koksownictwo
- produkcja tekstylna

Sekcja G - Handel

Sekcja L - Obsługa nieruchomości

Sekcja F - Budownictwo

Sekcja H - Transport

Sekcja M - Działalność profesjonalna

Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo

Sekcja D - Energetyka

Sekcja J - Informacja i komunikacja

Sekcja N - Administrowanie

Sekcja I - Hotele i gastronomia

Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie

Sekcja Q - Opieka zdrowotna

Sekcja E - Dostawa wody, ścieki, odpady

Sekcja R - Kultura, rozrywka i rekreacja

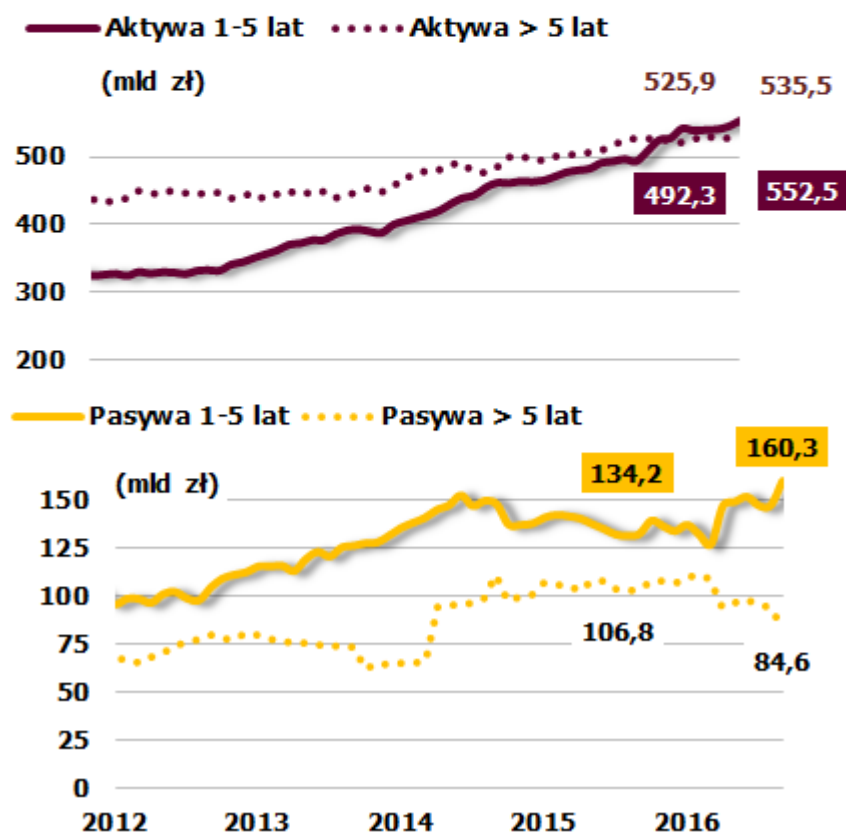
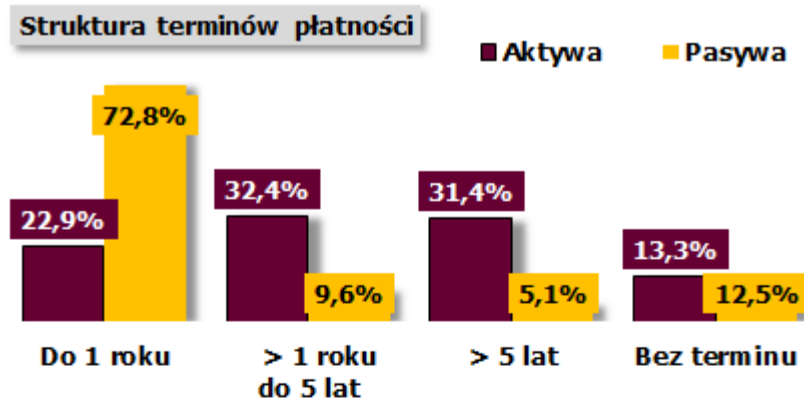
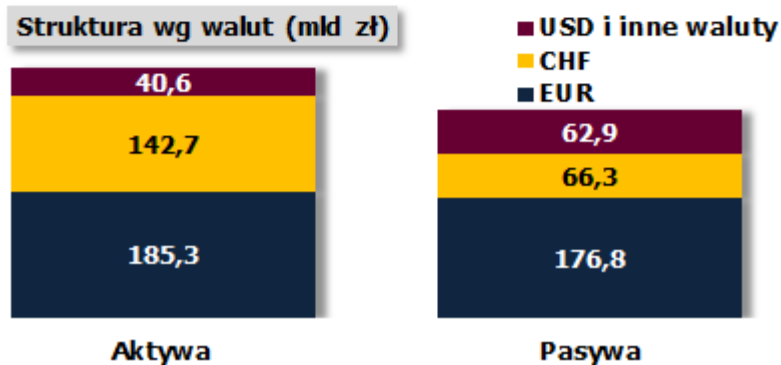
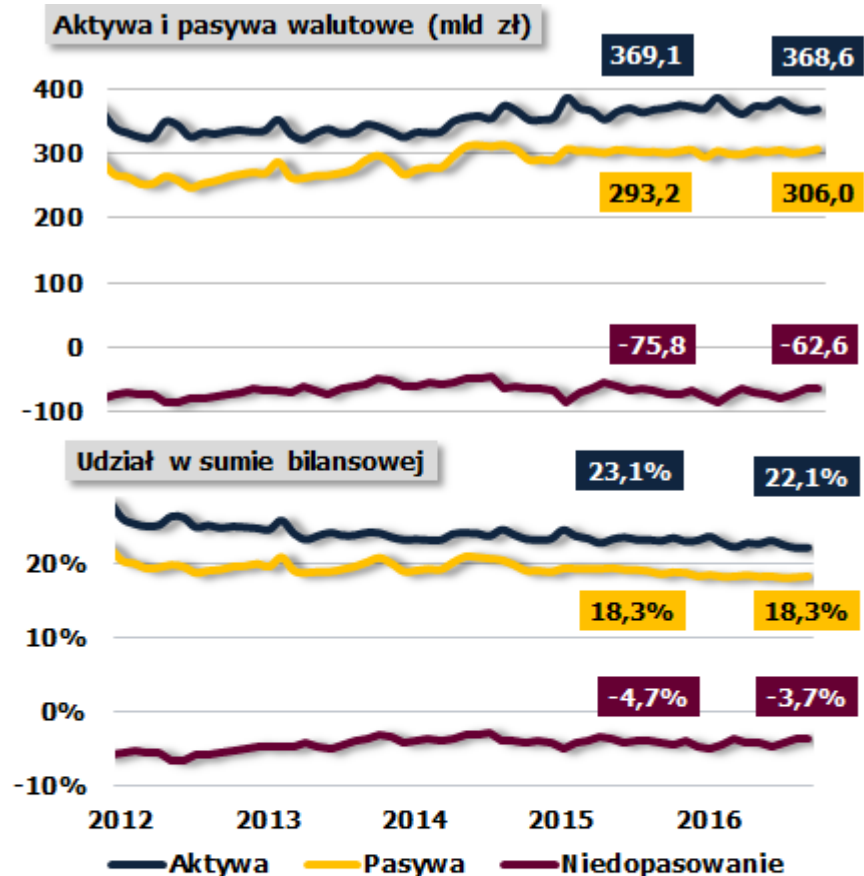
Sekcja S - Pozostałe usługi

Sekcja P - Edukacja

- W ujęciu branżowym kluczowe znaczenie ma jakość kredytów udzielonych dla przemysłu, handlu, obsługi nieruchomości oraz budownictwa, na które przypada blisko 70% ekspozycji kredytowych banków wobec sektora przedsiębiorstw
- Na koniec września br. najniższą jakość przedstawiał portfel kredytów przedsiębiorstw z branży budowlanej, hoteli i gastronomii oraz przedsiębiorstw z branży górnictwa i metalurgii, w których udział kredytów zagrożonych przekraczał 20%

Struktura walutowa pozostaje relatywnie stabilna

Finansowanie długoterminowe bez większych zmian

SYTUACJA I WYCENA RYNKOWA

NAJWIĘKSZYCH BANKÓW ORAZ ICH INWESTORÓW STRATEGICZNYCH

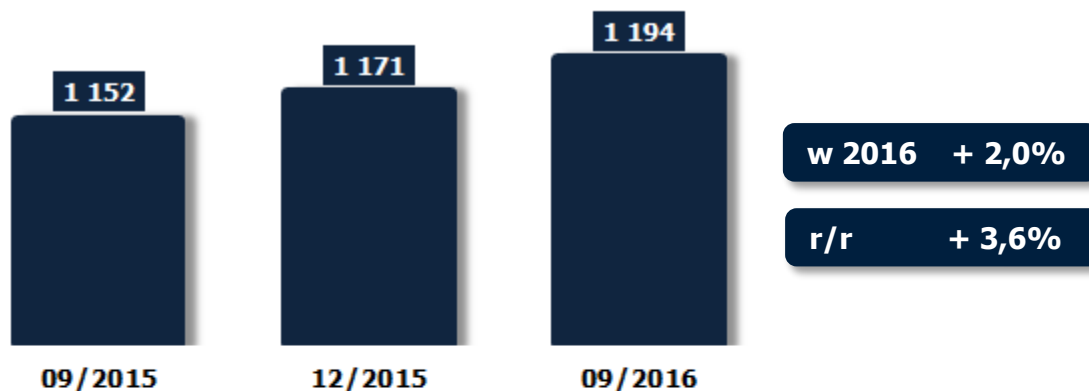
Wybrane elementy sytuacji finansowej i wyceny polskich banków na tle podmiotów macierzystych (ujęcie rok/rok)

	Suma bilansowa			Kredyty			Wynik netto			Wartość rynkowa		
	09/2015	09/2016		09/2015	09/2016		09/2015	09/2016		09/2015	09/2016	
Banki polskie notowane na GPW (mln PLN)												
PKO BP	254 920	275 608	8,1%	193 487	200 008	3,4%	2 165	2 281	5,3%	36 788	32 638	-11,3%
Bank Pekao	170 792	163 253	-4,4%	120 845	127 328	5,4%	1 854	1 785	-3,8%	40 525	32 468	-19,9%
BZ WBK	135 062	142 039	5,2%	97 320	106 534	9,5%	2 050	1 706	-16,8%	29 125	30 867	6,0%
mBank	125 750	129 781	3,2%	79 795	84 137	5,4%	992	927	-6,6%	14 653	14 449	-1,4%
ING BSK	112 181	116 550	3,9%	72 931	81 832	12,2%	921	998	8,3%	15 508	19 248	24,1%
BGŻ BNP Paribas	61 737	69 087	11,9%	52 951	57 098	7,8%	58	75	28,6%	4 212	4 953	17,6%
Getin Noble	70 920	68 778	-3,0%	52 582	49 523	-5,8%	240	-44	x	2 279	1 219	-46,5%
Millennium	65 106	67 138	3,1%	47 631	47 784	0,3%	493	570	15,5%	7 133	6 806	-4,6%
Alior Bank	37 304	46 582	24,9%	31 150	37 547	20,5%	270	249	-7,8%	5 758	5 999	4,2%
Bank Handlowy	49 773	41 976	-15,7%	17 952	19 142	6,6%	508	471	-7,3%	10 557	9 931	-5,9%
Bank BPH	31 922	31 480	-1,4%	24 694	15 444	-37,5%	23	-412	x	2 982	2 368	-20,6%
BOŚ	19 776	21 004	6,2%	13 961	14 523	4,0%	-5	1	x	477	602	26,3%
Idea Bank	17 034	20 653	21,2%	12 012	14 761	22,9%	248	385	54,8%	2 022	1 787	-11,6%
RAZEM	1 152 277	1 193 928	3,6%	817 310	855 662	4,7%	9 818	8 991	-8,4%	172 021	163 334	-5,0%
Inwestorzy strategiczni banków polskich o sumie bilansowej > 10 mld zł (dane w walucie lokalnej - mln EUR, mln USD, mln NOK)												
BNP Paribas	2 145 416	2 173 877	1,3%	704 348	717 282	1,8%	6 029	6 260	3,8%	65 383	57 051	-12,7%
Deutsche Bank	1 719 374	1 688 951	-1,8%	433 234	427 541	-1,3%	-4 672	488	x	33 151	16 096	-51,4%
Citigroup	1 808 356	1 818 117	0,5%	660 319	674 547	2,2%	13 907	11 339	-18,5%	149 318	137 221	-8,1%
Credit Agricole	1 524 000	1 569 700	3,0%	337 032	352 733	4,7%	2 634	3 249	23,3%	27 060	24 660	-8,9%
Societe Generale	1 351 800	1 404 900	3,9%	420 400	437 900	4,2%	3 345	3 484	4,2%	32 127	24 859	-22,6%
Santander	1 320 427	1 329 538	0,7%	803 243	797 892	-0,7%	5 941	4 606	-22,5%	67 918	56 973	-16,1%
UniCredit	873 506	874 527	0,1%	517 643	523 426	1,1%	1 541	1 769	14,8%	33 258	12 814	-61,5%
ING Groep	862 039	870 542	1,0%	539 337	564 117	4,6%	4 192	3 901	-6,9%	48 953	42 619	-12,9%
Commerzbank	563 852	513 444	-8,9%	211 114	209 563	-0,7%	880	84	-90,5%	11 812	7 211	-39,0%
General Electric	581 310	387 694	-33,3%	x	x	x	-12 427	5 108	x	254 632	265 432	4,2%
DNB ASA	2 743 717	2 651 484	-3,4%	1 543 816	1 497 209	-3,0%	17 988	13 871	-22,9%	180 308	170 535	-5,4%
Raiffeisen	117 238	113 838	-2,9%	73 283	69 791	-4,8%	461	394	-14,5%	3 431	3 971	15,8%
Banco Com. Port.	75 985	73 042	-3,9%	56 044	54 634	-2,5%	265	-251	x	2 568	909	-64,6%
PZU	67 501	112 914	67,3%	x	x	x	1 832	1 302	-29,0%	33 651	21 053	-37,4%

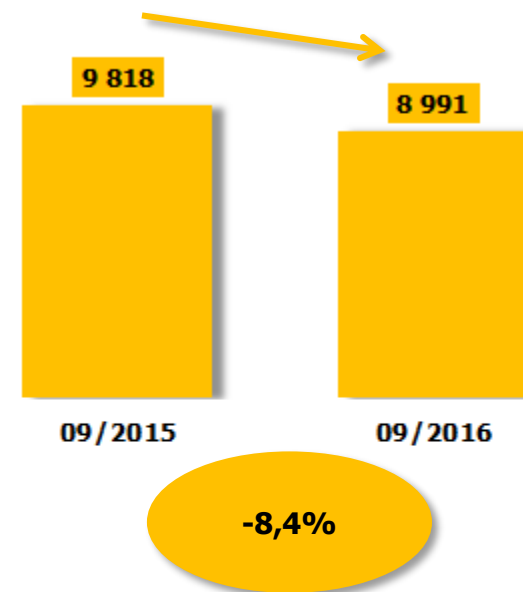
Źródło: Bloomberg (dane skonsolidowane)

RAZEM BANKI NOTOWANE NA GPW W WARSZAWIE

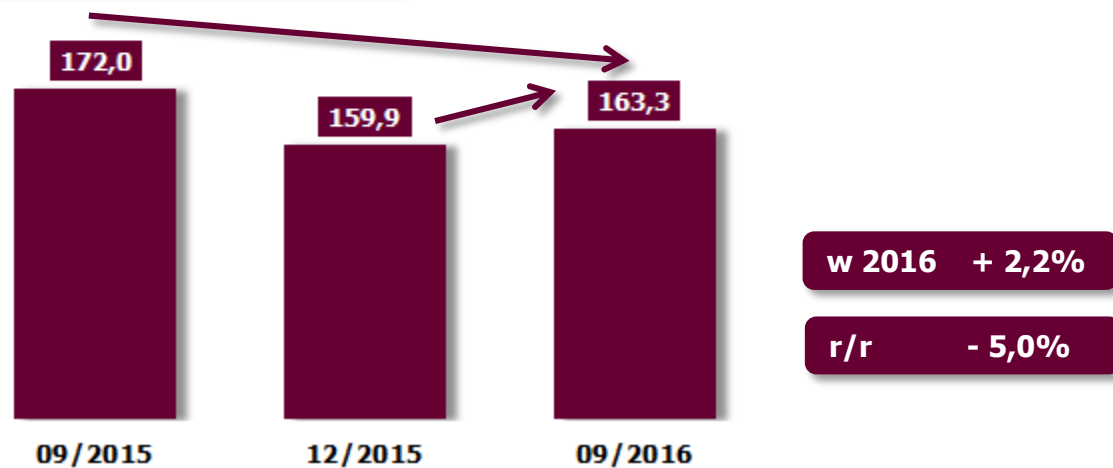
Suma bilansowa (mld zł)

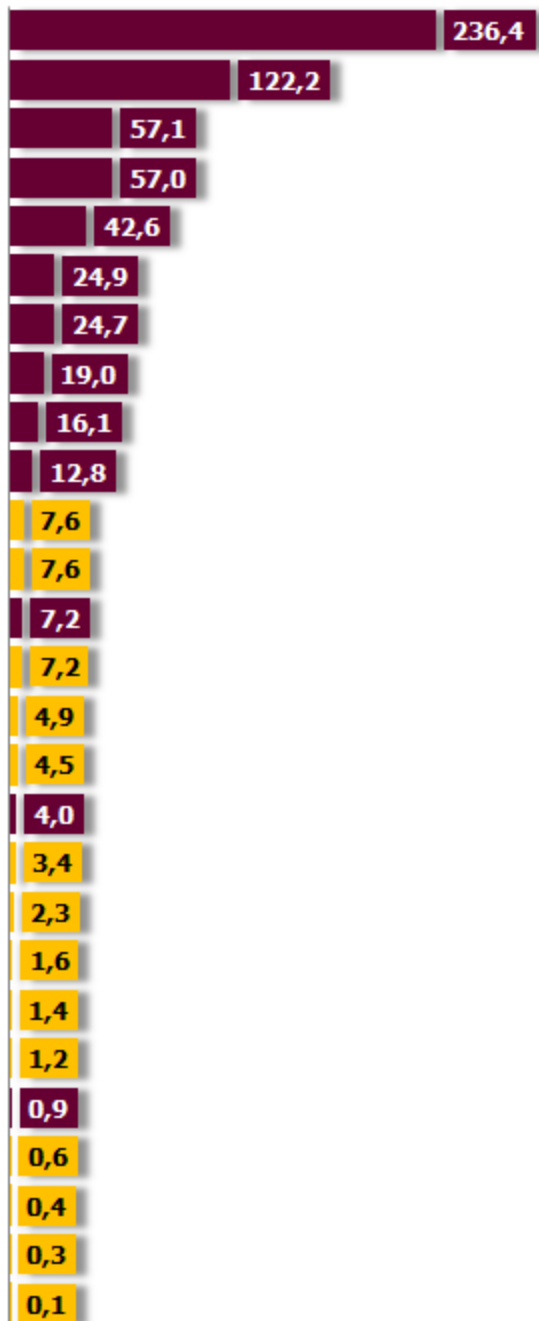
Wynik finansowy netto (mln zł)

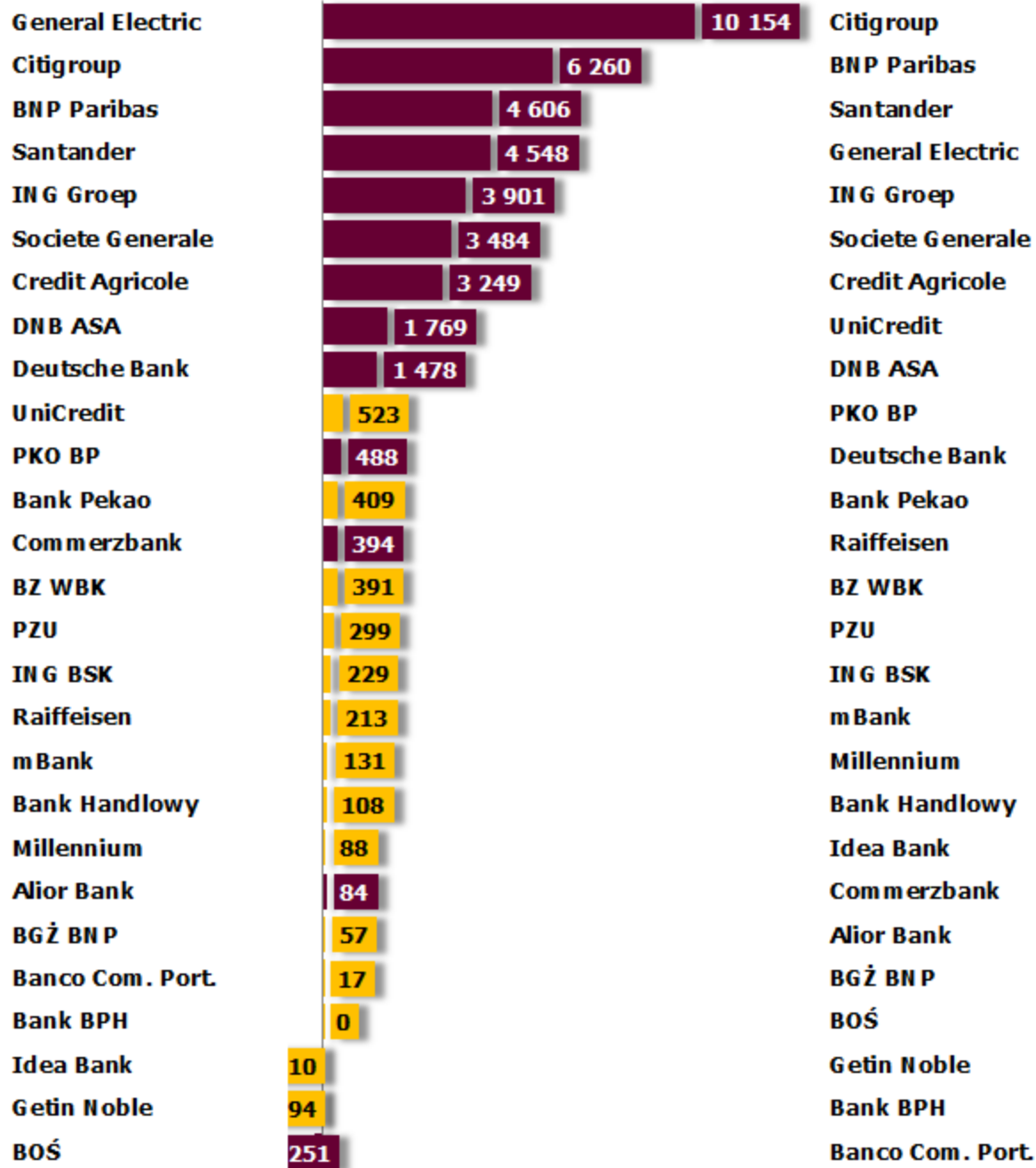
Wartość rynkowa (mld zł)

Wartość rynkowa - 09/2016 (mld EUR)

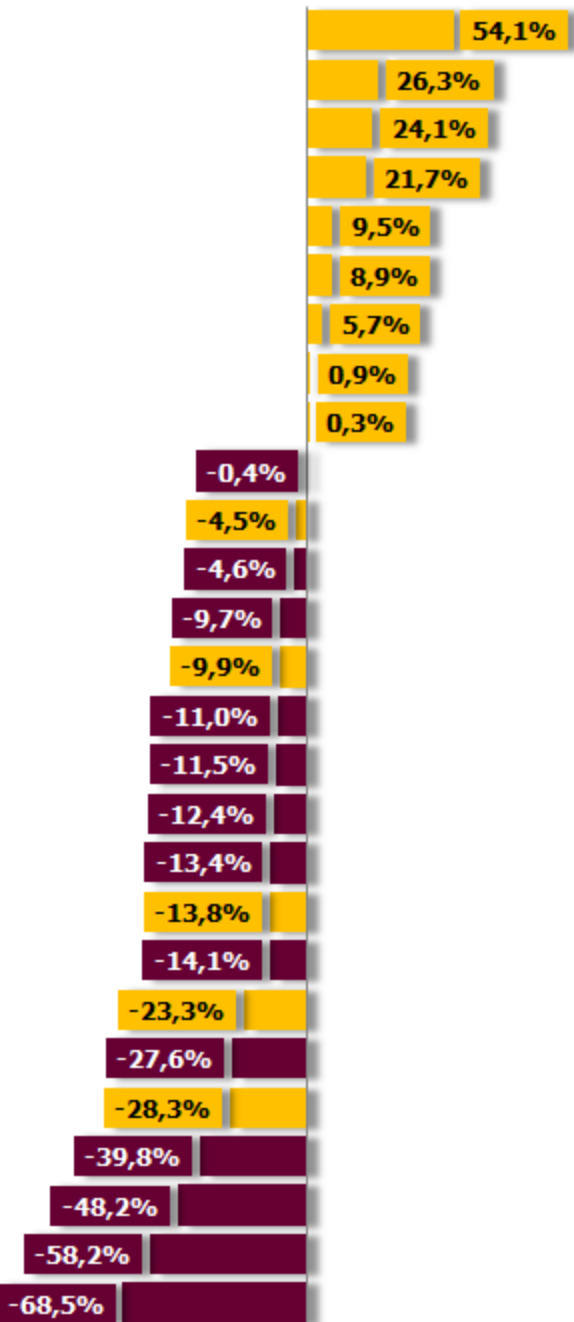

Wynik finansowy netto - 09/2016 (mln EUR)

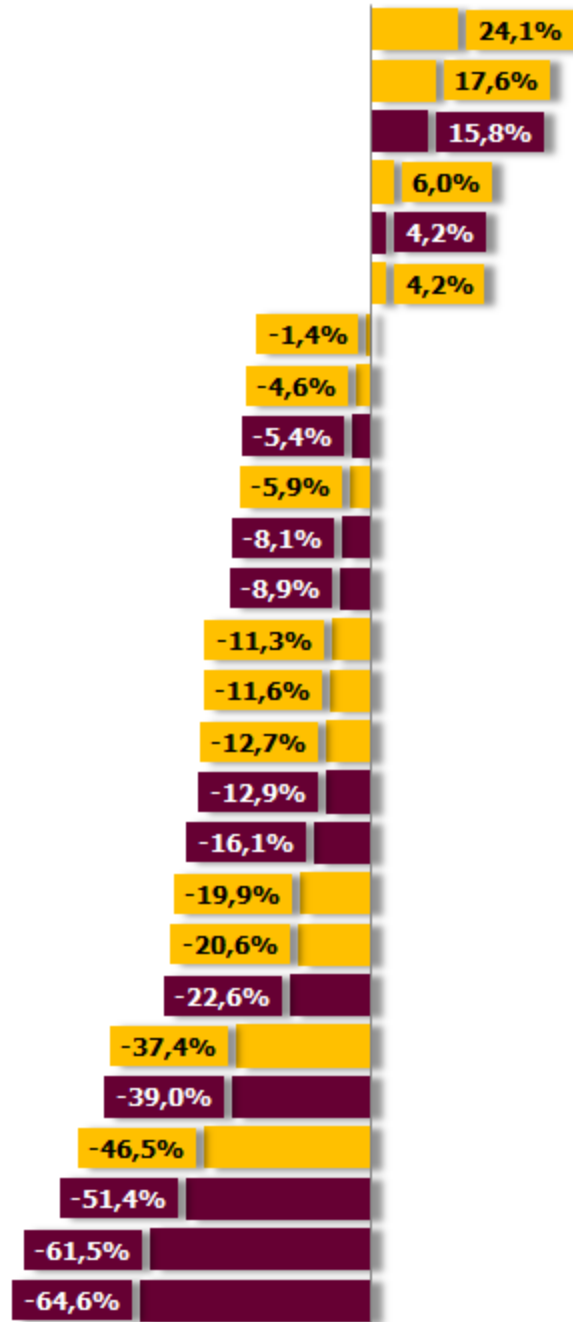

Zmiana wartości rynkowej - w 2016

Zmiana wartości rynkowej - rok/rok

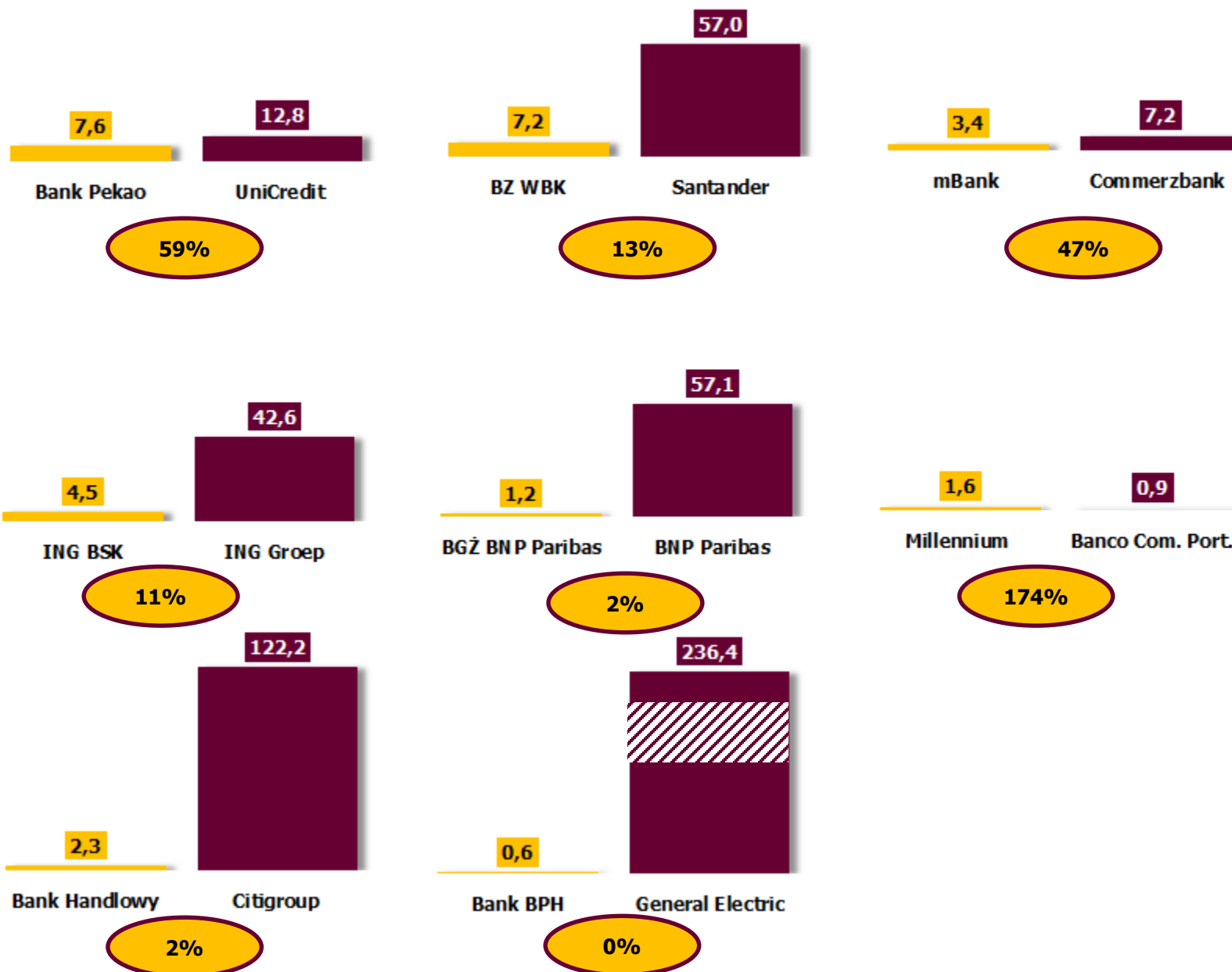

BOŚ
ING BSK
Alior Bank
BGŻ BNP
BZ WBK
mBank
Bank Handlowy
Millennium
Bank BPH
Raiffeisen
PKO BP
DNB ASA
General Electric
Idea Bank
Citigroup
ING Groep
BNP Paribas
Santander
Bank Pekao
Credit Agricole
Getin Noble
Societe Generale
PZU
Commerzbank
Deutsche Bank
UniCredit
Banco Com. Port

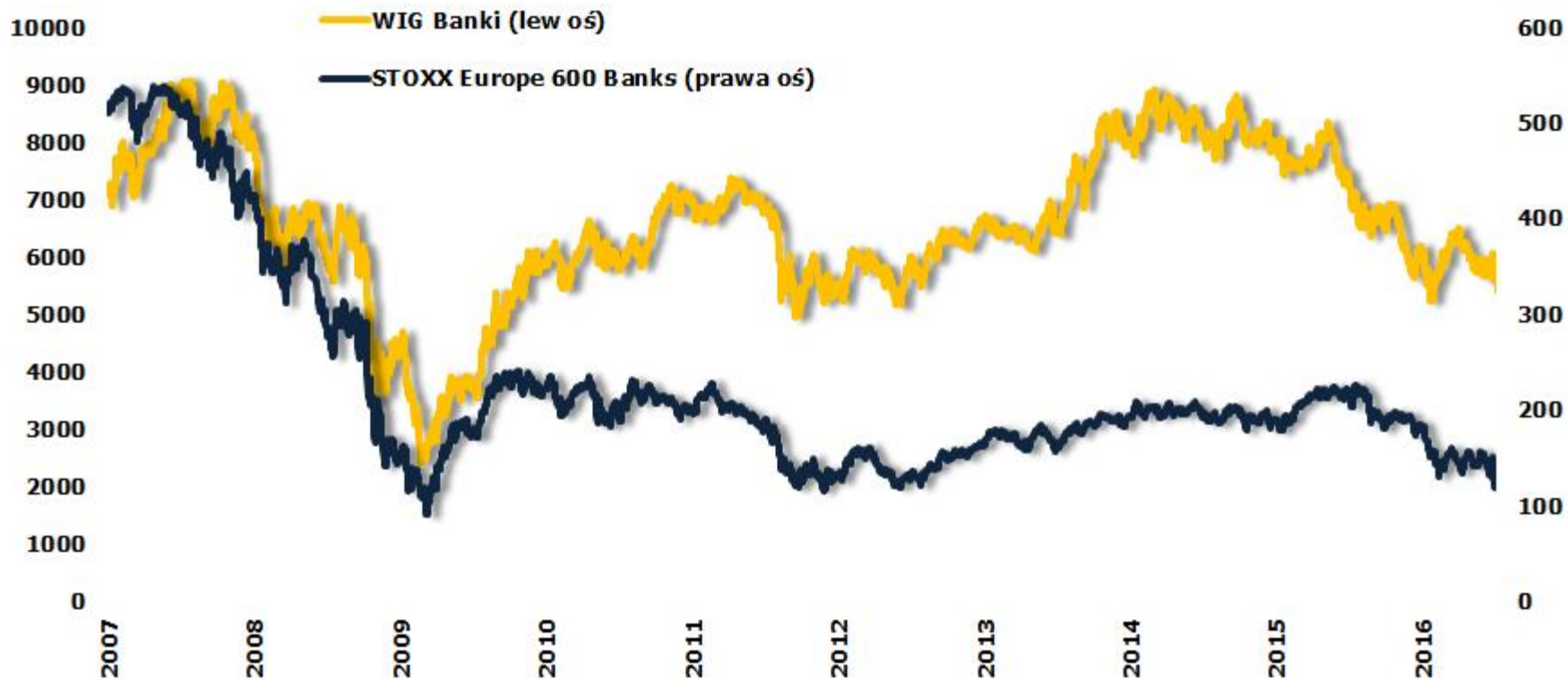

ING BSK
BGŻ BNP
Raiffeisen
BZ WBK
General Electric
Alior Bank
mBank
Millennium
DNB ASA
Bank Handlowy
Citigroup
Credit Agricole
PKO BP
Idea Bank
BNP Paribas
ING Groep
Santander
Bank Pekao
Bank BPH
Societe Generale
PZU
Commerzbank
Getin Noble
Deutsche Bank
UniCredit
Banco Com. Port

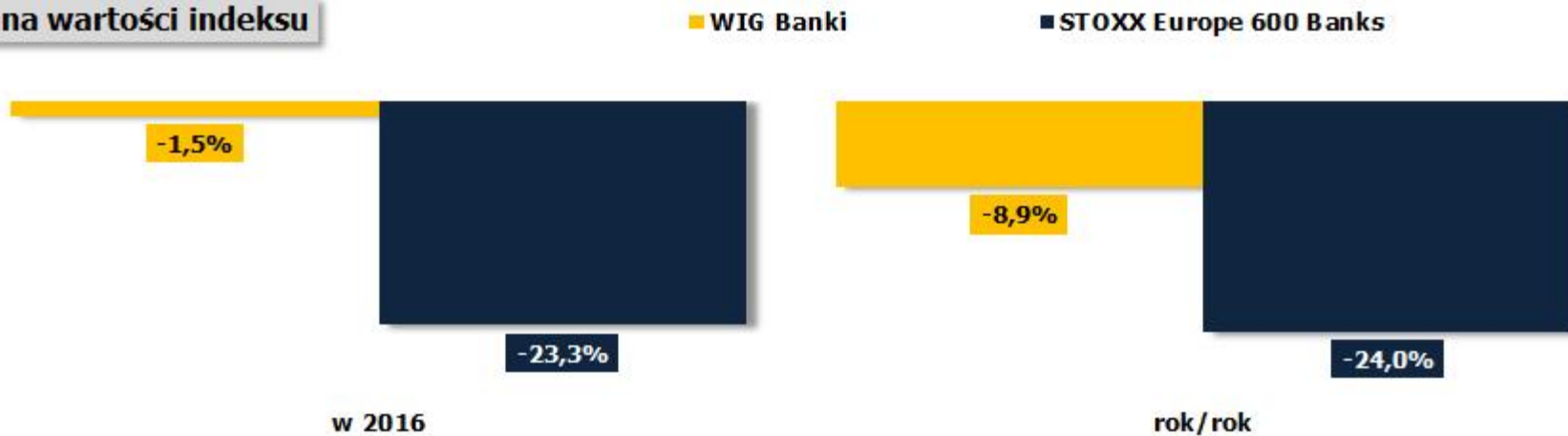
Wycena polskich banków na tle inwestorów strategicznych (09/2016; mld EUR; %)

WIG Banki i STOXX Europe 600 Banks w latach 2007-2016

Zmiana wartości indeksu

WNIOSKI KOŃCOWE

- ❑ **SYTUACJA BIEŻĄCA SEKTORA BANKOWEGO POZOSTAJE STABILNA, ALE W OTOCZENIU ZEWNĘTRZNYM POZOSTAJE SZEREG CZYNNIKÓW POTENCJALNEGO RYZYKA**
- **Utrzymujące się ożywienie gospodarki przekłada się na poprawę warunków działania sektora bankowego, choć środowisko niskich stóp procentowych stanowi dla banków wyzwanie. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że w br. obserwowane jest wyraźne obniżenie tempa wzrostu gospodarki, a w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg czynników ryzyka, które mogą wpływać niekorzystnie na polską gospodarkę, a w konsekwencji i sytuację sektora bankowego. W szczególności należy mieć na uwadze niepewność wynikającą z wyników referendum przeprowadzonego w W. Brytanii w sprawie wyjścia UE, niepewność związaną z dalszymi działaniami głównych banków centralnych, jak też obawy o obniżenie tempa wzrostu największych gospodarek. Realizacja niekorzystnych scenariuszy może wywierać negatywną presję na postawy przedsiębiorstw i konsumentów, co ostatecznie może doprowadzić do obniżenia tempa wzrostu w krajach UE i wyrzucić negatywną presję na polską gospodarkę.**
- **Źródłem niepewności i potencjalnego ryzyka są również zmiany o charakterze regulacyjnym, które mogą oddziaływać pozytywnie, jak i negatywnie na działalność banków. Wydaje się jednak, że w przypadku większości tych czynników banki mają możliwość adaptacji, w krótkim lub średnim okresie. Głównym ryzykiem pozostaje kwestia ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii walutowych kredytów mieszkaniowych, która w przypadku realizacji skrajnych wariantów mogłaby doprowadzić do destabilizacji sektora bankowego.**
- ❑ **KONIECZNE JEST DOSTOSOWANIE BANKÓW DO ZALECEŃ I REKOMENDACJI KNF**

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

Departament Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej oraz Instytucji Płatniczych

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Uwaga:

- Źródła prezentowanych danych: UKNF, NBP, Bloomberg
- Wszystkie dane UKNF prezentowane w materiale pochodzą z bazy danych z dnia 29 października 2016 r. w związku z czym nie uwzględniają późniejszych korekt sprawozdań finansowych (wyjątek stanowią dane dotyczące adekwatności kapitałowej, które pochodzą z bazy danych z dnia 17 listopada 2016 r.)